

Nászta Katalin
Csak élni

mintha arra várna minden
nyilvánulj meg, nyílj meg minden
ember előtt mondd ki te is
amit várnak, kiabálnak
mindenütt lenn
mindenütt fenn
középen, bal-jobb széleken
mondd ki azt, amitől neked
ronthat jobbról balról a had
csak ne maradj néma
gyáva az ilyenek neve

én kimondtam oda fel szól
ha nem tetszik tégy kalapot
hadd essen az eső rája
arcom fürdesse a pára
nekem nem kell igazodni
kikhez tudnék tagozódni
hogyan egyenek meg majd délben
vagy vacsorán estebédre
minek etessem a reggelt
magammal csak megakadnék
torkukon, kik folyton isznak
mámorító italt szívni
kiknek nem kell a józanság
attól mintha megvesznének
jobb a csócselékes néphad
a népharag rejt előle
aki most nem haragudni
csak simán élni szeretne

Balaton László

Márk

Fekete köd csöpög a betonra
a Getszemáni-kertre sötét száll
ölemben pipa, dohány és könyv
kisfiú bújjik a bokrok között
cseresznyés dohány íze a nyelvemen
katonák jöttek és gyáva szolgák
a füst felszáll, a köd eloszlik
a lámpások sárga fénye
a lehullott hamu sistereg
a kard lesújt, vér csepeg
a pipa kihűlt, az ujjam kormos
fiú szalad a fák között
homlokomról eső gördül
a pocsolóban szürke gyolcslepel

BEDŐ SÁNDOR:

Etüd

1987

J-nek nem volt pizsamája évek óta. Alsónadrágja is csak négy darab, nem váltotta naponta, néha kifordította őket, és ha már túl koszosak és büdösek lettek, kimosta, feltéve, hogy eszébe jutott. Többnyire nem jutott eszébe. A zoknik hasonló életutat jártak be, a sarkuknál átlát-szóra koptak, a nagylábujjnál kilyukadtak. Nem párosította őket. Nem tudta párosítani őket. J lakásában, abban a kavargó őskáoszban hatványozottan jelentkezett a zoknik legrosszabb tulajdonsága, az ismert, megfejthetetlen szokásuk, hogy elveszítik a párjukat. J amúgy sem egyeztetette a zoknikat, sem szín, sem márka, sem típus szerint. J felesége ezt megtette J-nek, de J felesége már régen elhagyta J-t. A párosítás a házassággal együtt meg is szűnt. J nyáron amúgy sem hordott zoknikat, ruhát is alig. Megegett, hogy alsógatyában (éppen a fonákjával kifelé) és egy szál papucsban ment a kocsmába, közel volt, alig húsz méterre J házától. Nem is kocsmá, inkább csak egy garázsbüfé, pult alól háziborral, kisüstivel, amolyan bögrecsárda. Mikor J már berúgott, nem a kertkaput használta, hanem átmászott a kerítésen. Vagy átesett. Ahogy a birtoka biztonságába érkezett, rögtön elálmosodott, az otthon nyugalma, ugye. Elálmosodott és lefeküdt. A rózsabokrok alá, az ajtó elé, mikor hova. A kutya meg mellébújt. Szépen, csendesen aludtak együtt.

A kórházban, az elvonón – amikor már tucattjára élvezte az osztály vendégszeretetét, megtanulta a kifejezést és hordozta magával, a gondolataiban: addiktológia – aztán lett pizsamája, igaz, kincstári, de ő hordta, tehát az övé. Furcsa, de ezen meghatódott. A múltra, a családjára, a közös karácsonyokra emlékeztette. Gyakran kapott pizsamát ajándékba. Vagy sálát, arcszeszt, dezodort, de főleg pizsamát. És fogkeféje is lett, törölközője, papucs, összehordták neki. A nővérek, a betegtársak hozzátartozói.

A nagy házban egyedül maradt. Csak a földszinti nappalit és szobát használta, aztán már csak a nappalit. Az ülőgarnitúra kanapéján aludt. Vagy a kutyával a rózsabokor alatt. Ha a vizelési inger felébresztette, a kertben végezte el a dolgát, a kutya ebben a tevékenységében is hű társa volt. A tévé szinte állandóan ment, a hírcsatorna képei vibráltak. Hangosan veszekedett a bemondókkal és a műsorvezetőkkel. J a harmincas éveinek végén aktív politizálásba kezdett, még az önkormányzati választásokon is elindult. Három szavazatot kapott. A szomszédjai sem voksoltak rá. A kulturális bizottságba valahogy bekerült, a város vérkeringésének részese lett négy évig. A következő választásokon már nem indult, abban az évben volt először elvonón.

Olvasott is. Ez így nem pontos, olvasott és kutatott. Azokat a mondatokat, bekezdéseket gyűjtötte, ahol az írók az ablakon betűző nap fénypázmáiban lebegő, kavargó porról, szemcsékről írtak. Erre a jelenségre saját kifejezést alkotott, hasonlóan a japán komorebihez, bár az nem egészen ezt jelentette: pászmatánc. Két ilyen mondatot, illetve bekezdést talált, egyet Kertész Imrétől, a másikat elfelejtette, hogy kitől, de keresett tovább, hátha újra megtalálja az elveszett másodikat, vagy egy harmadikra bukkan, ami valójában a második lesz, ha az, amelyik eltűnt, végleg a feledés, a szótengerek fölötti köd homályába vész.

A kórházban aztán evett is. Nem sokat, de evett. A kedvence a teavaj volt és a méz, amiket azokban a kicsit tégelyekben szolgáltak fel reggelire vagy vacsorára. A teát is szerette eleinte, azt a híg, sárga lötytyöt. Szerette, de egy hét után megunt, az alkohol utáni sóvárgás megutáltatta vele. Ilyenkor mozgósította az összeköttetéseit, hol a főnővért, hol a portást, hol a gondnokot. Valóságos szeszcsempészhálózat működött az addiktológián.

J számon tartotta a kezeléseit. Az első után fél óráig maradt józan, a kórház melletti kocsmában megivott három deci kevertet és két nagyfröccsöt. A második után egyből hazament, és csak estére vett két palack olaszrizlinget. A harmadik után megint kocsmá. A minta egy ideig ismétlő-

dött, majd zavarossá, kiszámíthatatlanná vált. A huszonkettedik kezelés alatt lebukott a hálózat. A portást és a gondnokot kirúgták, a főnővérre nem tudták rábizonyítani a csempészet vádját. A huszonharmadik alatt szökött meg először. A szökés kifejezés talán kicsit erős. A kezelés közepén, elején, vagy a vége előtt J fogta magát, és egyszerűen kísértelt a kórházból. A negyvenhatodik elvonóján már a második nap lelépett. Buszra szállt, hazament, felvette az egyetlen megmaradt öltönyét – a többi már zaciba vágta, elhagyta vagy ellopták. Megborotválkozott, megfésülködött, magához vette az összes pénzét. A konyhaasztalon búcsúlevelet hagyott, és elindult a kedvenc kocsmájába. Hogy öngyilkos akart-e lenni valójában, maga sem tudta, de valamit csinálni akart végre. Az jó tervnek tűnt, hogy halálra issza magát. Vagy a halálba? Halálra vagy halálba? Ezen gondolkodott, miközben bekötötte a cipőfűzőjét. Halálra vagy halálba? Ezt ismételte magában, ritmust is fütyült mellé. Halálra vagy halálba?, halálra vagy halálba?, halálra vagy halálba?...

Nem sikerült. Detoxikálóban ébredt, egy fiatal fiú hányt a mellette lévő ágyon. J negyvenhetedszerre került a pszichiátriára. A második emeletre, a tizennégyes szobába, az ablaka melletti ágyra, az ágyára. Újra felvette a pizsamáját.

A tizedik kezelés alatt mondta először a pszichiátria főorvosa, hogy: „J, maga már megint itt?”. A huszonhetedik elvonón, hogy J bácsi már megint itt. A harmincötödiken csóválta először a fejét, de a szemében még aggodalom volt, nem lemondás. A negyvenkettedik alkalom egyik vizitjén legyintett először J-re.

A negyvenhetedik. J az ágyában fekszik. Eggyé válik a kórház piros pecsétjével ellátott takaróval, csak a térdei dudorodnak, emelik meg a paplant. Aszott koponyája a párnába süllyed. Az éjjeliszekrényen műanyag bögre, az ágy alatt kacsa és ágytál. Nagyvizit. A főorvos gondosan végignézi a lázlapokat, beszélget a betegekkel, közben az őt kísérő rezidensnek magyaráz. J-re rá sem néz, nem szól hozzá, elmegy az ágya előtt, becsukja maga után az ajtót.

A nővérek másnap reggel nem találták J-t, csak az ágytámlára terített pizsamáját.

SZABOLCS PÉTER: Budi – 1970

Lackner László

Dezoxiribonukleinsav

Hosszú tépelődés után csak oda somfordálok a feleségemhez, és a legalább fél éve bennem feszülő kétkedést, kétséget előhozom.

- Figyelj, Annamari! – motyogom, - mint aki legszívesebben ott, mindjárt abba is hagyná, mielőtt félreérthető lenne. – Te... neked nem tűnt föl, hogy ez a gyerek egyáltalán nem hasonlít ránk?

- Márminth kicsoda? – mered rám a keresztretjvényfejtés, teljes agyi koncentrációt igénylő kábulatából.

- Hát ez a Bence.

- Miről beszélsz? – förmed rám. – Az unokád, miért kellene...? Meg mi az, hogy ránk?

- Már nem is annyira külsőre - hebegem tovább -, hanem érdeklődési kör, meg miegymás. Azt mondják okos emberek, hogy az unokák a nagyapákra hasonlítanak inkább, az ő tehetségeiket, mániáikat örökölik.

- Milyen újabb örültséget találtál ki?

- Örültség!? – fakadok ki. – Az ember szeretné, ha valaki tovább vinné a hivatását. Láthattad, a fiúknak többször is kezébe adtam az ecsetet, de... csak a testépítés, meg a foci érdekelte... Na, meg a lányok.

- Béla – viszi le a hangsúlyt a feleségem, és átlép a hivatásába, kioktató, zsörtölődő tanárnővé változik -, hogy valaki jó festő legyen, ahhoz rendkívüli tehetség kell. Minden életút azt mutatja, hogy az automatikusan nem örökölheto. Sem Munkácsynak, sem Leonardo da Vincinek nem lett a fia zseniális festő.

- Jó, csak kötekedj – hagyom rá. – Egyébként egyiknek sem volt gyereke – szúrom oda letromfoló hangon.

- Hol van most, mit csinál?

- A kis szobában fekszik a heverőn, és a mobilját pörgeti – mormogom sértődötten.

- Sajnos a mai fiataloknak ez a nyilvánosság.

- Szép jövő – morranok rá, és úgy érzem, nincs tovább.

Ő még próbálkozik. – Ragaszkodik hozzád. Eljött az iskolai szünetben, hát foglalkozz vele! A festészetten kívül ezer dologra megtaníthatnád.

Úgy látom, a lényegét nem érti. – Levittem a műterembe, megkérdeztem, akarsz festeni? Azt mondta, akar. Adtam neki egy vásznat, ecsetet, meg festékeket. Azt mondta, neki elég a zöld szín. Aztán nekilátott, és felírta, hogy: Hajrá Fradi!

- Erről beszéltem – morran rám a feleségem. – Ne erőltesd rá a saját személyiségedet... Egyébként is az két éve volt.

Kifakadok. – Megkérdeztem, mi érdekl. Tudod mit mondott? Hogy a foci. A fiamtól tudom, hogy már nem jár labdarúgó edzésekre sem. Állítólag újabban a kalapácsvetésről hozsannázik. A mi családukban, évszázadok óta nem a fizikai, hanem a szellemi teljesítmény dominált. És láthatod, mindenbe beleun. Nincs kitartása.

- Mit akarsz ezzel a beteges okoskodással?

Évtizedek óta, eddig mindig minden fontos dologban támogatott a feleségem, most miért ellenkezik? – A végére kell járnom – vetem oda kategorikusan.

- Minek?

- Hogy ez a gyerek, hogy került a családukba.

- Te megörültél?

- Nem. Csak éber vagyok. Egyre jobban hiszem, hogy Klári megcsalta a fiamat.

- Ugyan! Lehet, hogy valamelyik dédszülő génjeit örökölte.

A feleségem felpattan a fotelból, és határozottan elém áll. – Ezt nem teheted. Nem a fiunk sze-

dett fel egy számító, házassági válságba került nőcskét? Nem ő csalta meg Klárit, amikor éppen azt tervezték, hogy gyerekek lesz?

- Ez igaz, de Klári később visszavágott, és felcsináltatta magát egy görénnyel.

- Édesem, – néz rám esedező szemmel a feleségem – állj le! Ez örültség. Botrányt akarsz a családban?

- Nem, – toppantok a talpammal a parkettre – a végére akarok járni.

- És hogyan?

- DNS-vizsgálat – jelentem ki, majd a feleségem szemébe nézek. – Segítened kell. Te nyírod a hajamat évek óta. A kölyök haját is meg kellene nyírnod.

- Mit akarsz ezzel? – mered rám elképedve.

- A vizsgálathoz kell szerezünk DNS anyagot. A nyál a legjobb, de az macerásabb. A haj is kiváló és sokkal egyszerűbb.

- Hallhattad! Most volt fodrásznál. Felnyíratta két oldalt nullás géppel a fejét, csak a tetején hagyta meg hosszúra. Azt hiszed, hagyná, hogy belenyirkáljak a divatos frizurájába?

- Ez az, látod, hogy milyen öntörvényű, akaratos – csapok le az információra. – A mi családkunkban...

- Hagyd már ezt az unalmas, nagyképű szöveget! A ti családokatok!... Az apád sem volt festőművész, akkor te is kakukkfiókaként kerütlél a családokatokba?

- Nem, de anyám nagyon konstruktív volt. Varrónőként csodás összeállításokat talált ki. Nem kellett a Burdát bújni.

A nejem rálegyint. – Varrónő! Na, persze.

Kénytelen voltam hatni az érzelmeire. - Annamari, ismersz, csak akkor nyugszom meg, ha megszerezük az a rohadt hajtincset.

-Na, jól van. Meglátom, mit tehetek – sóhajtja beletörődötten, kísétál a nappaliból, és nagy zajt keltve neki lát a mosogatásnak, és amikor végez, elém áll. – És a fiadnak mit mondasz? Hogy kérsz tőle anyagot? Hetente, nullás géppel tarra letolja a haját.

- Most azt hiszed, hogy megfogtál, ugye? – nézek fel mosolyogva a művészeti magazinból. – Ebben nem kérem a segítségedet, majd én adok mintát.

- Te? – tágul ki hirtelen óriásira a pupillája.

- Igen – vágom rá. – Utána néztem az interneten. Elegendő a nagyapa DNS-e is, a vérvonal egyezőség kimutatásához.

- Ha kiderül, hogy miben sántikálsz, óriási botrány lesz, azt tudom – sóhajt fel. – Most, hogy már régebb óta rendbe van a házasságuk, miért akarnál belerondítani? - Majd lendületesen bevonul a hálószobába, és vacsoráig nem szól hozzám.

Én még magamban beszélgetve lezártam a vitát. – Botrány csak akkor lesz, ha lennie kell.

Napokig ott lappang közöttünk a feszültség, sok mindenről szót váltunk, de a hajszerezés nem jött elő, mintha mindketten szándékosan kerültk volna, hogy szóba hozzuk. Egy hét telt el, amikor a feleségem elém áll egy kis fehér borítékkal, és felém nyújtja. – Tudnod kell, hogy nem szívesen hazudtam Bencének, hogy emlékebe szeretném eltenni... És hát, tudom, addig nem nyugszol, amíg meg nem kapod.

- Köszönöm, drágám – és hirtelen mozdulattal arcon csókolom.

- A körmét is ne vágjam le? – néz rám cinikusan mosolyogva.

Előkapom a házirovostól kapott csomagot, amibe a kémcsöveket kell elcsomagolni, lenyesek a hajamból egy kis darabot, beletömködöm az egyik üvegcsébe, és leteszem az asztalra. – Drágám, elcsomagolnád ezeket, hogy majd feladhassam? Be kell fejeznem a kis portrét a sebész professzor kislányáról, dolgoznék.

- Szívesen – bólint rá a feleségem, odalép asztalhoz, én pedig visszasietek a munkahelyemre, és megnyugodva, jó hangulatban folytatom a festést.

A postán egy kövér, csapzott hajú lány veszi át a kis csomagot. Mosolyog, mintha azt mondaná: - Mi van, papa, beloptak egy zabigyereket a családba?

Este fiamék családját várjuk, merthogy névnapom lesz holnap. Én nem szeretem az efféle állandó felhajtást, ünnepléseket, de feleségem, és a menyem egy alkalmat sem hagynának ki,

szeretik ünnepeketni magukat és másokat is. Nem tudom, mennyire leszek képes leplezni magamat Klári előtt. Nem mutathatom ki, hogy utálok Bencét.

Belépnek az ajtón. Elöl jön a fiam, lazán megöleljük egymást, férfiak között nincs puszkodás. Lilike, a másik unokám követi, szemügyre veszem tetőtől talpig, rábiccentek, igen, ő rendben van. Hatalmas pusztit kap mindkét arcára. Bence elsiert mellettem egy szia papával, és ott áll előttem a menyem, Klári. Erőltetett mosoly terül szét az ábrázatán, indul felém, átölel, és hosszan arcomra nyomja az ajkát: - Csókolom Apuka, már hiányzott. – Éppen hogy visszaölelek, de csak egy futó mímelt nyakérintést tudok kieroszakolni magamból. – Gyertek, gyertek – indulok befelé szinte menekülve, és nagyot szusszanva letotyanok a fotelembe. A menyem a másik fotelba zuhan bele, nem tetszik, mert az a feleségem helye lenne. Úgy izeg-mozog, mint aki otthon van, szól ide, szól oda, majd rámosolyog Bencére, odahúzza magához, és az ölébe ülteti, majd hatalmas pusztit nyom a nyakára. Hát persze, ezt a kölyköt imádja, de a lányát csak épp hogy elviseli. Tiszta képlet.

Odaszólitom Lilikét: - Gyere, kislányom, ülj az ölemben!

A kislány felhorkan, és fejét rázva rám szól: - De nagypapa, nagylány vagyok már, ne nevetess! – És eloldalog az ablakhoz, háttal megáll a kompániának, és kibámul.

- Gyere, akkor ülj ide mellém! – szólok utána, mert fáj a visszautasítás. Lilike megfordul, mosolyogva odasétál mellém, és megáll. – Nincs itt szék – állapítja meg számonkérőn, de aztán meglát egyet a kandalló közelében, odahozza, és egy méterre tőlem leül.

- Mi van az iskolában? -kérdzem.

- Semmi. Szünet van.

Fogalmam nem volt erről, de igyekszem kivágni magam. – Jó azt tudom, de úgy általában mi újság?

- Általában semmi különös. Egy hete feleltem töriből az ötösért, félévkor kitűnő leszek.

- Örülök, kislányom, hogy ennyire törekvő vagy, ránk ütöttél, nem, mint az a hanyag, nemtörődöm kisöcséd. – És újabb bizonyosságát látom a gyanúmnak. Gyanakodva nézek a menyemre, ellenem neveli őket - gyűlik fel bennem a szomorú düh. Már Lilike sem a régi, egyre többet vitatkozik velem ő is.

A köszöntés nagyon formális volt, én is akként viselkedtem, mindenki adott valami kis mütyürt, vagy italt, hozzá a röhejesen közhelyes sok boldogságot vágták oda, és vagy puszi, vagy csak a levegőbe puszantás. A feleségem hideg szendvicseket dobott össze. Na, jó összetákolta egy nagy tálca tiramisut is, amúgy magyar módra. Mindenkitől megkérdezte, hogy kér-e rá kakaóport, ekkor már nem bírtam rászóltam: - Kedvesem, ne kérdezzesd, hintsd meg bőségesen! Eszi, nem eszi ezt kapja!

- Van, aki utálja a kakaót – dobja vissza.

- Azt csinálsz, amit akarsz.

Ahogy elfogy az édesség, isznak rá még valamit, aztán gyorsan mindenki elhúzza a lakásból. Igaz, nekem sem lett volna kedvem tovább cseverészni. Feleségem elpakolászik, mosogat, közben egy szót sem szól hozzám, így aztán fogom magam és lemegyek a műtermembe, megállok a félig kész portré előtt, amit Bence unokámról kezdtem el, amint éppen kosármecset néz. – Egyenlőre hagyjuk – döntöm el, - várjuk meg a DNS-vizsgálat eredményét. – És leemelem az állványról a vásznat, félre teszem, sőt még elé is teszek egy régi ecsetgyakorlatot, egyenlőre nem akarom nap, mint nap látni. Elkezdek céltalanul pakolászni.

Belép a feleségem. – Ma egyáltalán nem szóltál a Bencéhez. Még mindig az a hülyeség jár a fejedben?

- Nem hülyeség – szólok rá ingerülten –, mondd, te nem látod, hogy az a kölyök külsőre is mennyire más, mint a mi családunkban bárki?

- A mi családunk! - horkan fel. - Az agyamra megy, hogy mennyire odavagy a felmenőiddel, pedig ők sem voltak grófok, meg bárók. – Aztán duzzogva kimegy.

Már vagy tíz perce keresgélek a régi félbehagyott vázlateim között, mert hátha találok valamit, amit folytatni lehetne, amikor váratlanul benyit Bence. – Bejöhetek?

- Mikor nem jöhettél be? – kérdezem tőle határozottan.

- Hát csak... - hebegi, és odasétál elé, majd zavartan felnéz rám. – Nagypapa, én szeretnék tőled festést tanulni.

- Akkor rossz helyen jelentkezel, Bence. Festést a Horváthéknál tudsz tanulni, ők szobafestők. Én festőművész vagyok.

- Na, jól van akkor azt – motyogja, és kínosan elkezd tipródni.

Végig nézek rajta, belepirosodott, röpköd a szempillája. - A nagypapád mondta, hogy gyere ide hozzám, és...

- Nem az..., azaz is.

- Meg ki még? – toldom meg a kérdést.

- Az anyu. Ő is szeretné, ha festő... művész lennék, mint a nagypapa.

- Na, ide figyelj barátom, most két hétig nagyon elfoglalt vagyok, de utána visszatérünk rá. Rendben?

- Igen - mondja, megkönnyebbülten, aztán sarkon fordul és elrohan olyan gyorsan, mintha azt akarta volna eljátszani, hogy ő itt sem járt.

x

A következő egy hónap nagyon lassan, kétségek, és feszültségek között telik el, míg végre becsenget a postás, és meghozza a budapesti labor küldeményét. A szívem dobolása a garatomig lüktet, átvesszem, és már fordulok is a műtermem felé, gyorsított lépteim közben tépkedem a borítékot, és mire beérek, és letottyanok a nyugágyamba már kezemben is a szétnyitott több oldalas levél: *Tisztelt címzett! Az ön tájékoztatásával ellentétben nem két férfi mintáját kaptuk meg, az egyik fél nőszemély, de így is egyértelműen megállapítható, hogy közöttük genetikai azonosság áll fenn, ami vérségi kapcsolatot jelent. Köszönjük, hogy...*

- Hát ez meg mi az ördög akar lenni? – nézek magam elé sápadtra vált, elképedt arccal. Kirohanok a konyhába, feleségem felém fordul, fejbiccentéssel kérdezi, hogy mi van?

- Valami hiba történt.

- Miféle hiba?

- Azt írja a levél, hogy az egyik minta nőtől származik.

- De mi lett az eredmény? Azt mondd!

- Megvan az egyezőség, de hiba történt.

Hozzám lép, belenéz a levélbe. – Megvan, amit akartál, nem? Egyezőség van.

- Nem érted? – horkanok föl. - Valami nem stimmel a mintákkal.

Ott hagy, visszamegy a gyűrődéskához, és lázasan dolgozni kezd. – Nem értem, mit variálsz. Nyilván elírták a levelet. Egyébként is, ha úgy lenne, honnét tudják, hogy női, vagy férfi mintájáról van szó.

Ingerülten odavágom. - Onnét, hogy a nők DNS-ében két X kromoszóma van, a férfiakéban egy X és egy Y.

- Ha valamit a fejedbe veszel, az isten sem tudna meggyőzni.

Otthagynom, és már nekem sincs kedvem tovább folytatni a parttalan, sehova sem vezető vitát, átsietek a műterembe, felkapom a mobilomat, és idegesen, remegő kézzel tárcsázom a labor számát. A laborvezető végig hallgat, előveszi a munkanaplót, kikeresi a mi adatainkat, majd próbál megnyugtatni. – Uram, százszázalék, hogy mi nem hibáztunk. Az egyik kémcsőben női mintát küldtek. Nézze, mi nem hibázhatunk, mert apasági vitákat lehet eldönteni a...

- De nyilván sok a munkájuk, és előfordulhat emberi hiba... - erősködöm.

A férfi nagyon határozottan hátrít. – Uram, az ki van zárva. De hogy megnyugtassam, utána nézek.

Odaállok az üres vászon elé, hogy valahogy átvészelnem a kínos várakozás perceit, de nem tudtam kitalálni semmit, még azt sem, hogy melyik festékbe mártsam a száraz ecsetet. Rájöttem, hogy lelkileg, de fizikálisan is alkalmatlan vagyok művészi munkára, így aztán előveszek egy újságot, majd újabbat, de valahogy nem tudtam egyik cikkbe sem belemerülni. Bekapcsolom a televíziót, ráállok az ID—re, ahol rendszerint bűnügyi műsorokat sugároz az amerikai csatorna.

Egy riportban éppen ott tartanak, hogy csecsemő korukban a kórházban elcserélt két fiúgyermekről DNS-vizsgálattal tizenöt éves korukban derül ki a vétkes felelőtlenség, és a négy szülő arról vitatkozik, hogy visszacseréljék-e őket, vagy nem... Végre jelez a telefon. A laborvezető, minden bevezető nélkül belevág a témába.

- Nézze, uram! Alaposan kivizsgáltam az ügyét. Minta csere, és adatok elgépelése is kizárt a mi rendszerünkben. Ez egy harminc éves német konzorcium leányvállalata, mindent két ember intéz, és ellenőriz. - Kis szünetet tartott. - Ön személyesen vette le a mintákat, és az elcsomagolásukat is maga végezte?

Rávágtam. - Igen. - De aztán gyorsan javítok. - A feleségem segített.

- Uram! Otthon is alaposan utána kellene néznie, hogy nem avatkozott-e bele valaki.

- Igen... igen - hebegem.

- Annyit tudok felajánlani, hogy egy második tesztet féláron megcsináltatok,... és igyekszünk egy hét alatt elkészíteni.

- Nagyon köszönöm - hadarom, és meg is hajlok. - Összeállítom, és küldöm. Igazán rendes.

Ezután többször is gyanakodva nézek a feleségemre, hogy talán ő kavart bele a dologba. Ellenezte, hogy belevágjak, mert tartott attól, hogy kitudódhat, és az kellemetlen lehetne. De elvetem. Ilyet nem tenne. Így aztán mégiscsak arra gondolok, hogy a labor hibázott, csak nem vállalják a felelősséget. Hát persze, csapok a homlokomra, ezért csinálják meg féláron. Ravasz, nagyon ravasz! Na, ettől meg is nyugszom, de minden hibalehetőséget ki fogok zárni.

Felemelem a telefont és tárcsázok. - Tessék! - szól bele Bence.

- Szia. Éppen téged kereslek. - És örömmel csapok le rá. - Na figyelj! Ma ebéd után át tudnál szaladni, mert egy kicsit belemennék a festészeti témákba.

- Oké. Megyek - sívítja, és mintha feltörő lelkesedést éreztem volna ki a szavaiból.

- Jól van, kettő körül várlak.

Eljött az ebéd ideje, elégedetten felbattyogok a földszintre, és leülök az étkezőasztalhoz. A feleségem ekkorra már megtált, csak a levest kellett kimernem. Ő is leül, merít, és csendben elkezdünk kanalazni. Nagyon üresen kopognak az evőeszközök a tányérok szélein, érezhetően egy kis feszültség még mindig ott áll közöttünk, és amint befejezzük az első fogást, ő már nem bírta tovább, megszólal.

- Na, megnyugodtál?

- Valamennyire - motyogom, minden meggyőződés nélkül. - Új vizsgálatot akarok csináltatni, mert azzal valami nem volt rendben. Szerintem a laborban elcsesztek valamit. A végére akarok járni. - Itt elhallgattam.

A második fogás bolognai makaróni. Ő nem szereti, úgy látszik a kedvembe akar járni, mert már régóta készítette el ezt a magyarosított olasz ételt, de most itt van. Hosszú hallgatás után, már vártam, éreztem, hogy újra megszólal. - Én nem tenném. Csak elírták, miért nem tudsz leállni? Utálom a rögeszméidet.

- Nem rögeszme - ugrom fel, otthagynom a félig befalt étel, és indulok vissza kis birodalmamba, de még hátra dobom. - Nem tudsz lebeszélni.

Letottyanok az ebéd utáni szundikálós fotelomba, de azonnal eszembe jut, hogy nincs kémcső, így aztán felugrom, kabátot rángatok magamra, és elrohanok a háziorvosi rendelőbe. Gyorsan elintézek mindent, aztán megfordulok, és mire hazaérek, Bence már a konyhában sűrög-forog nagyanyja körül és nassol. Odaszól nekik. - Ha végeztetek, gyere le, és kezdjünk.

Egy kis tányér spagettivel a tenyerén totyorog le a műterembe, falja, mint aki három napja nem evett. Úgy zabál, mint én - tolul fel bennem, a nyelvével a száját is ugyanúgy nyalogatja közben, de aztán elütöm. Sokszor látott enni, nyilván átvett viselkedésminta.

- Na, edd csak meg nyugodtan! - szólok rá.

De a fiú többszörös sebességgel fal tovább. Nyeldekkel egy nagyot, hipp-hopp és már le is teszi a tányért. Leültetem az egyik székre, és elkezdem a szertartást. - A reneszánsz korban a festőinasok hajából levágtak néhány kis tincset, beletették üveg edénybe, kitették az ablakba a napra, és ha egy hónap alatt nem ősült meg akkor tudni lehetett, hogy jó festő lesz belőlük. Ezt a próbát megcsinálta Verrocchio mester a Medici-féle műteremben Leonardóval, meg Michelangeloval

is, és mindkettőnél azt jelezte a teszt, hogy nagy festők lesznek. Ezért két kisebb hajcsomót le fogok vágni a fejedről. Megengeded?

- Persze nagypapa, csak ne maradjon utána luk!

Előkapom az ollót, és ott, ahol dúsabb, sűrűbb a haja kimetszek belőle két csomót. Már éppen tömködöm bele a kémcsőbe a tincset, amikor a hátam mögül megszólal a feleségem. – Elszaladok fodrászhoz.

- Jó, menj csak – válaszolok hirtelen zavaromban, és hallom amint elrohan. Remélem, nem látott meg semmit.

- Miért kell kettő? – kérdezi Bence.

- Így csinálták a középkorban is, ez a szabály – hazudom, és gyorsan eldugom a kincseket.

Ezt követően gyorsan belekezek, és beszélek neki Leonardóról, aztán ő elmondja, hogy osztályfőnöki órán foglalkoztak a reneszánszsal, mert a tanár művészettörténetet tanít a nyolcadikosoknak. Aztán mesélek neki a művész későbbi milánói éveiről, meg arról, hogyan került Franciaországba, ahol a királynak ajándékozta a Mona Lisa című híres festményét.

- Ja! Az van most a Louvreban, ugye? - szól közbe, én helyeslek. Bence végig figyel, őszintén érdeklődőnek látszik, sőt kérdez is. - Igaz nagypapa, hogy Leonardo, és Michelangelo is homoszexuálisok voltak?

- Igaz. A nagy művészek között többeknek ilyen a nemi identitása.

- És te is olyan vagy?

- Nem. Én nem.

- Az jó, mert én sem vagyok az – suttozja, majd végigmér. – Azért te nagy művész vagy ugye?

- Hát, az majd később dől el. Ha meghalok

Másfél órát beszélgetünk, és nem lankad a figyelme, őszintének érzem az érdeklődését. Elbocsátom, és sokáig gondolkodom azon, lehet, hogy mégiscsak a mi fajtánk? Előveszem az üres kémcsövet, gyorsan vágok a hajamból is bőségesen, majd mindkettőt behelyezem a hungarocell tartóba, becsomagolom, ahogy kell, és megcímzem a labornak. Kabátot kapok, hangtalanul kiosonok a lakásból, és elrohanok a közeli postára. Üres a hivatal, ugyanaz a hölgy üldögél az első ablaknál, mint aki a múltkor. Meglát, vigyorra terül a szája. - Újabb vizsgálat? Biztos, hogy el akarja küldeni?

- Nem tartozik magára – fenyegetően felvonom a szemöldököm.

- Csak vicceltem – kaffan rám, és ahogy jobban végigmérem, elképedek, hogy ma még rondább, mint múltkor, és nyilván azt sem tudja, ki az apja.

Belépek, a konyhában csend, felakasztom a kabátom az előszobában. Észrevétlenül vissza tudok osonni a műtermembe, majd letottyank a fotelbe, gondoltam, most már jöhet egy kis tévénézés, amikor jelez a mobilom. Megnyitom, megjelenik a menyem neve.

- Tessék – szólok bele.

- Csókolom apuka – muzsikál a fülemben. – Bence áradozott, hogy nagyon élvezte a beavatást, meg a beszélgetést. Köszönöm, hogy foglalkozott velem.

- Ez a dolgom, nem? – mondom közönyösen.

- Hát, manapság nem minden nagypapa teszi meg.

- Én is élveztem. Igazán érdeklődő volt a fiacskád.

- Régen semmi nem érdekelt, de újabban egyre többször mesél arról, hogy mit tanultak.

- Örömmel hallom. Ez nagyon jó jel.

- És még valami – folytatja. - Bence mesélte, hogy tincset tetszett vágni a hajából. Mi vele a terve, mert a fiunk zavarosan beszélt mindenféléről.

- Újabban családfa kutatással is foglalkozom - rögtönzők. - Nemrég olvastam valahol egy érdekességet, - és már bele is vágok a kis hazugságomba. - Egy amerikai cég minta alapján meg tudja határozni százalékosan, hogy ki milyen rasszoktól, rasszból származik.

- Az érdekes lehet – vágja rá és mintha nyugodtabbá vált volna a hangja.

- Küldök én is anyagot, és nagyon kíváncsi vagyok arra is, hogy a második generációnál mennyire egyeznek a meghatározó jegyek.

- Ez tényleg érdekes lehet - mondja, és már mintha lenne egy kis feszültség a hangjában. -

Anyukával is beszéltem, mert meg akartam kérdezni, hogy Bence tényleg beevett-e maguknál, mert nem akar vacsorázni.

- Igen. A kedvenc kajámat ő is nagy kedvvel ette – teszem hozzá.

- Anyuka aggódik emiatt a laborvizsgálat miatt. Azt mondja örültség, mert senki nem örülne annak, ha kiderülne, hogy afrikai néger, vagy eszkimó is volt a felmenői között.

- És te is aggódsz?

- Én nem – és a hangját nyugodtnak érzem.– Miért is kellene. Egy kis roma vért még meg is köszönnék, - fúzi hozzá - mert akkor megtudnám végre, hogy mitől vagyok néha annyira temperamentumos.

x

Hosszúnak ígérkezik az az egy hét, és annyira izgatott vagyok, a gondolataim csak a mintacsere körül forognak, és újra, meg újra lezárom azzal, hogy nyilván a laborban hibáztak. Egy kicsit festek, és majd meglátom. Mindenesetre a vásznat lealapozom egy középszürkére, mert valami újabb portrét fogok felvázolni.

Jó volt, hogy Bencét felvállaltam, így gyorsabban telnek el a délutánok, persze ugyanakkor élvezem is, hogy taníthatok. Igen tetszik, hogy a srác egyre jobban ráhangolódik a témakörre, egy pillanatra sem látom, hogy unná, hogy nem tudna lelkesedni. Ahogy elnézem a mozdulatait, nagyon hasonlít a fiam gesztusaira, no meg az anyémre is. Mind jobban meggyőzőm magam, hogy teljesen felesleges izgulnom a vizsgálati eredmény miatt, ez a gyerek a mi ivadékunk, ahogy erősödik, növekszik, mind inkább előjönnek a családi vonások. Előkapom Bence félig kész portróját, és javítgatom.

Így aztán csak elment az egy hét, megjött a második levél is, a postás váratlanul lép be a műtermembe, és kéri, hogy személyesen igazoljam az ajánlott küldemény átvételét, merthogy névre szóló. Az ecsetet áttettem a bal kezembe, és festékes kézzel odakanyarítom a nevem a füzetébe, majd rászólok. – Tegye csak le oda a dohányzóasztalra. – És én folytatom a festést. Szívesen, lelkesedve dolgozom már két nap óta, éppen Bence szemeit alakítom határozottabbra, érzem, hogy nagyon beszédes, szuggesztív gyerekarcot teremtek neki, de jó, hogy sokat beszélgettünk, alaposan megismertem, és ez látszik az eredményen is. Kicsit távolabbról még jobbnak látom, és belülről sugárzó elégedettséget érzek, amit régen nem éltem át. Olyan a szeme, mint amilyen a fiamé volt ennyi idősen. Felveszem az asztalról az üdítő poharat és nagyot kortyintok. Ahogy visszateszem, szemem megakad a levélen. Jól elfelejtkeztem róla, de úgyis érdektelen – motyogom. - Kibontom, és a következő összegző szöveget találok a levél alján: *A beküldött két minta alapján megállapítottuk, hogy a két férfi között nincs rokon kapcsolat, genetikailag nem értékelhető.*

Ahogy hétköznapi módon mondani szokták, meghűlt bennem a vér: hát mégis igaz, a menyem megcsalta a fiamat, nyilván többször is. Hát mégis igaz, egy sunyi kis kakukkfiókát lopott be a meleg családi fészkünkbe. Fel akarok állni, a lábam nem bír el, visszaesem a fotelba. Erőt kell vennem magamon, hogy fel tudjak lépni a konyha felé. Feleségem ül az étkezőasztalnál, éppen az aktuális Nők Lapját olvassa. Megállok előtte, felnéz rám, én hosszan rábámulok.

- Mi van? – kérdezi. – Szóalj már meg!

Elé teszem a levelet. – Ott az alján, csak azt az egy mondatot olvasd el!

Rámered, nézi, olvassa, és csak úgy marad. Aztán felnéz. – Ez kész röhej! Most meg egészen mást állítanak, mint a múltkor.

- Fenét – emelem fel a hangom. – Az új mintákból, ez jött ki.

- De hát ez baromság!

- Nem. Lehet, hogy az első vizsgálatnál ők tévedtek, hajlamos vagyok elfogadni, de újabb mintákat küldtem, és annak ez az eredménye.

- Én akkor is azt mondom, hogy ez egy kókler társaság, - mondja egyre idegesebben – bezsebelik a nagy pénzt, aztán összevissza küldözgetnek hol ezt, hol meg azt.

Felszívom magam. – A laborvezető határozottan állítja, hogy ők nem tévedhettek, és szemé-

lyesen garantálta, hogy az elküldött új mintákból is korrekt eredményt kapunk. Holnap leülök Klárral, és remélem szint vall.

- Te belenyírtál a gyerek hajába?

- Képzeld bele. És jól tettem.

- Édes istenem mekkora botrány lesz – könnyes szemmel néz fel rám. – El akarod üldözni Klárit Bencével együtt?

Ingatom a fejem. – Én nem. Béla dolga lesz tisztázni a helyzetet, majd ő eldönti mi legyen.

- Ugye emlékszel, hogy Bence születése előtt egy évvel Bélának volt egy csúnya, botrányos nőügye. Összejött egy férjes asszonnyal a munkahelyén. Kimaradozott, Klári nagyon ki volt borulva. A nő szült, lehet, hogy ő az apja azok gyerekének. Köszönjük meg, hogy Klári végül is visszafogadta, és...

- Az engem nem érdekel az egy régi ügy – állítom le keményen. – Semmit nem egyenlített ki a mi ügyünkben. Az nagyon meglep, téged miért nem zavar, hogy egy idegen gyereket loptak be a családjukba. Jó, Béla megcsalta Klárit, de nem csinált senkinek idegen gyereket. Ez csak egy feltételezés.

Idegesen felugrik, kiszalad, beront a toalettbe, és hallom, hogy hosszan erőlködve okádik.

x

Klárival egy városszéli presszó különtermébe beszéltem meg a találkozót, kora délelőttre. Ez a kis üzlet a város művészeinek találkozóhelye, többségük ilyentájt még nyál csurgatva szundikál, így az üres kis termet kisajátíthatjuk, senki nem zavar bennünket, senki nem hallgatózhat. Én tíz perccel előbb érkezem, Klári pontos, vidáman lép be, nyilván nem is sejti mit szeretnék vele megbeszélni, talán azt hiszi Bélának szeretnék valami ajándékot venni születésnapjára, és azt akarom egyeztetni vele.

- Csókolom apuka! – ront rám, és már kapja is le a kabátját, majd otthonosan, lazán mosolyogva velem szemben leül a kis asztalhoz.

- Szia. Nézd, Klári! Kértelek már, hogy ne nevezd engem apukának, én azt nem szeretem.

- Úristen, mit történt, hogy most ennyire bekeményít? Eddig nem volt probléma,...

Közbe vágok. – Ezzel összefüggésben semmiféle történelemről nincs szó. Egyszerűen utálok.

- Bocsánat, de korábban ez nem volt probléma, és anyósom kimondottan szereti, ha közvetlenül szólítom.

- Az a ti dolgotok – zárom le a témázást, és elhallgatunk, megköszörülöm a torkom. - Na, szóval elkészült a DNS-vizsgálat, és vannak eredmények.

Felfut a szemöldöke, kitérül a szeme fehérje. – Igen, és kiderült, hogy Marslakó is volt a családban?

- Ne vicceljünk el, ennél komolyabb összefüggésről van szó.

- Elképzelni nem tudom, hogy mi lehet az.

Előveszem a diplomata táskámból a levelet, szétnyitom, és felé fordítva, kiterítve elé teszem. - A második oldal alján a kövéren szedett mondatot olvasd! Annyi elég is.

Fennhangon tagoltan, szavanként betűzi. - *A beküldött két minta alapján megállapítottuk, hogy a két férfi között nincs rokon kapcsolat.* – Felemeli a fejét és értetlen arccal bámul rám. – És ez mit jelent?

Teleszívom a tudómet levegővel, hogy legyen elég slungom. – Miután az egyik mintaadó én voltam, a másik pedig Bence, ez azt jelenti, hogy közöttünk nincs vérszerinti, azaz rokon kapcsolat. Ergo ő nem az én unokám.

- Mit mond? – ráncolja fel a homlokát. – Azt mondja, hogy...

- Azt. Bencének nem apja a fiam.

- Ha ön adott mintát, és nem Béla... Akkor az ezt nem bizonyítja!

- Hidd el, a tudomány ezt száz százalékosan kimutatja, már több évtizede. A nagypapa DNS-e jelen van az unokákban. Kétkedsz benne?

- Ha apuk... azaz ön mondja, nyilván utána olvasott.

- Abban biztos lehetsz.

Klári ideges fészkelődésbe kezd. – Ez nem igaz. Itt valami súlyos hiba történt. Amióta Bélussal élek nekem idegen férfival semmiféle kapcsolatam nem volt...

Lecsapok a szavaira. – Amikor a fiam randizgatott egy munkatársnőjével, te tettél egy ráutaló kijelentést.

- Nézze, Béla bácsi! A kisfia nem csak randizgatott, hanem fél éven keresztül szexuális kapcsolatot

folytatott azzal az elvált asszonnyal, sőt a nő azt terjesztette városszerte, hogy Bélus elvállik tőlem, és őt veszi el feleségül. Persze, hogy ki voltam borulva, mert a férjem szóba sem állt velem, hogy beszéljünk arról, mi lesz velünk? – elcsuklik a hangja. - Magamra hagyott. – Itt könny szárvárog a szeméből, ami aztán végigfolyik az arcán.

- Amikor megtudtad, hogy mi történt elszaladtál hozzánk, és ott azt a kijelentést tetted, hogy te is megcsalod őt.

Klári megtöröli a szemét, az arcát, és kifújja az orrát. – Én olyat nem mondtam. A kétségbeesett, bizonytalan helyzetben, mert hogy a férjem a feje búbjáig szerelmes volt abba a nőbe, és nem tágitott, azt a kérdést tettem fel önöknek, hogy akkor most én is szedjek fel valakit, az lesz a megoldás?

- Jó, spongyát rá! – zárom le a mellékági vitát. – Nem vezet sehová.

- Ön nyilván nem hisz nekem – mondja és nagyot sóhajt. Majd felnéz rám, és nagyon határozottan a szemembe nézve mondja. – Esküszöm az anyám életére, hogy senkivel nem voltam úgy együtt, és Bence Béluska fia.

- Ez szép, de bizonyítani kellene.

- Jó bizonyítsuk be! – jelenti ki határozottan, és nagyon keményen a szemembe néz. - Veszünk mintát Bencétől és Béuskától is, elküldjük vizsgálatra és majd meglátja, hogy igazat beszélek. Kifizetem az árát, de ha igazam lesz ön megtéríti nekem.

- Megegyeztünk. Ez így egy korrekt ajánlat. Ezt vártam tőled.

- A mintavételnél ön is jelen lesz, együtt csomagoljuk el, és együtt adjuk fel a postán. Ez az ajánlatom.

- Korrekt – vágom rá. – Mikor csinálhatjuk meg?

- Akár ma délután, kettőkor. Itthon lesz már Bence, és Bélus is akkorra haza ér. Jöjjön el, és megcsináljuk!

- Rendben van. Én viszek kémcsöveket, és hozzá csomagoló anyagot is – bólintok rá. - Iszol valamit?

- Nem – vakkantja, majd felugrik, magára kapja a kabátját, és egy halk, rövid vizlát Béla bácsi köszönéssel elrohan. Nézek utána, és azon morfondírozok, miként tud kijátszani, hogy ne bukjon le? Bár kettőig lenne elég ideje, hogy megkeresse Bence apját, és hajmintát kérjen tőle. Na, majd nagyon résen leszek. A postára pedig együtt visszük el.

A házi orvostól szereztem kellékeket, és mire hazaértem, Klári nyilván hívta már a feleségemet, és elpanaszkodott neki a délelőtti diskurzusunkról. Alig, hogy beléptem, már nekem is esett. – Hát, csak nem tudsz megnyugodni. Kikészítetted azt a szegény lányt az örültséggeddel.

- Én csak feltettem egy szimpla kérdést. Határozottan állítja, hogy ő nem vétkezett. Akkor bizonyítsa be, mert a csillagok állása mást mutat.

- Milyen hülyeségeket hordasz itt össze már megint, a csillagokról?

- Semmit – erre duzzogva otthagytam, még hallom, ahogy utánam kiáltja: - Szét akarod verni a családodat?

Ilyenkor szeretek a műtermembe leszaladni, míg a feleségem a konyhában, vagy fenti hálóban tesz-vesz. Nem szokott utánam jönni, mindketten magunkban cipeljük sérelmeinket, aztán vacsoraidőre mindenki kienged, lehiggad.

Idegesítően lassan telik az idő, közben arról filozofálgatok, talán Klári elgondolkozhatott, megijedt, lehet, hogy kihátrál a csapdából. Az nagyon árulkodó lenne, és inkorrekt.

Gyorsan odaérek fiamék házához, Klári nyit ajtót. – Bence megjött, akkor kezdjük mindjárt azzal. – Belépünk a gyerek szobájába, aki éppen pakolta ki a tanszereit a táskából. Klári szólította meg. - Kisfiam! Hajmintát veszünk tőled, mert egy bizonyos vizsgálatához kell.

- Hajmintát? – horkan fel a gyerek. – Még hány tincset vágtok le a rólam? Ez lesz már a harmadik nyirbálás. Azt akarjátok, hogy lukas legyen a fejem teteje.

- Nyugi, úgy vesszük, hogy ne hagyjon nyomot. Bízzál bennem! – És ollóval odalép a fiúhoz, és már le is nyisszant egy kisebb csomót. Betoppan Bélus. Neki is beadom a népmesét, hogy egy rasszvizsgálathoz kell a minta, nem firtatja mi a fenének ilyesmivel foglalkozni, így aztán gyors-

san végzünk. Bélus elrohan edzésre, én kezembe fogom a kis kész csomagot, indulnék, és kérdőn nézek Klárirra, aki leült a konyhaasztal mellé, egy székre.

- Azt beszéltük meg, hogy együtt adjuk föl. Nem indulunk? – szólok rá.

- Adja csak fel maga.

- Nem úgy van az – fakadok ki. – Ha én most egyedül megyek el ezzel a csomaggal bármit manipulálhatok velem.

- Én megbízom magában – mondja határozottan. – Menjen csak!

- Azt nem! – fortyanok föl. – Megállapodtunk.

Kelletlenül, belefáradtan feltápáskodik, egy kabátkát kap magára és már indul is kifelé. – Mehetünk! – szól hátra, és kilépünk az ajtón.

A posta gyalog sincs messze, de most hosszabbnak tűnik az út, szótlánul ballagunk egymás mellett, mintha idegenek lennének, de hát ezek után miről is beszélgethetnénk.

A vendégtérben megint a múltkori nőhöz kerülök. Benyújtom a kis csomagot, ránéztem, ő is rám, az arcán látszott, hogy érdekelné mi ez a sok minta-feladás, de látom, hogy dolgozik benne a kíváncsiság, és megint vigyorog rám.

Gyorsan túlvagyunk rajta, kilépünk az ajtón. – Köszönöm – motyogom a menyem felé, aki egy rövid vakkantással elköszön, majd nagy sietve, szapora léptekkel elrohan, úgy látszik nem akart most már mellettem kutyagolni.

Haza érve ledobom magam a műtermi fotelomba, és egy nagyot szusszanok. – A francba, elfáradtam, és megint egy hetet kell várnom az eredményre – dünnögök magamban. – Így aztán elhatározom, hogy dolgoznom kell, mégpedig intenzíven. Igen, de mit?

Egy hirtelen jött átkozott ötlettől elszedülve neki látok menyem portréjának. Volt néhány családi fotó, amiket előkaparok, kell hozzájuk nagyító, hogy alaposan kielemezhessem arcának jellemző vonásait. Nem lesz egyszerű, de legalább van konkrét célom a következő napokra.

x

Eltelt végre az a hosszúra nyúlt egy hét, közben Klári portréja is elkészült. Nézem, nézegetem, de valahogy az igazi karaktere lemaradt valahol. Belép a feleségem, megáll az állvány előtt, egyre árnyékosabb az arca.

- Meg vagy örülve? – ront rám. – Erről ordít, hogy utálsz a menyedet.

- Dehogy! – emelem fel a hangom. – Én ilyennek látom őt... És egyáltalán nem csúnya.

- Én azt nem mondtam, hogy csúnya. Egy szép kurvás démont festettél meg, de ez nem ő.

- Nincs igazad – dobom vissza, és már én is beismerem, hogy jól látja.

Sarkon fordul, rohan kifelé, de még recsegő hangon visszaszól. – Dugd el, vagy én töröm szét, aztán elégetem! – És rám csapja az ajtót.

Leülök a fotelomba, és bámulom a képet, ami kétségtelen nem a menyem, hanem valóban egy kicsit rá hasonlító boszorkány. Szikár az arca, lebiggyed az ajka, csillagszóró a szeme. Felugrom, lekapom az állványról, a hátsó sarokban a falnak támasztom, és elé pakolom az összes félresikerült és félkész szemetet. Na, így most nem láthatja meg senki.

Éles csengőhang szűrődik be az előszobából. Felpattanok, ez csak a postás lehet, és vágtatok ki, egészen a bejárati ajtóig. – Névre szóló ajánlott küldemény – mormogja a fiatalember, kapkodva aláírom, lefelé menet a lépcsőn már tépem is fel, bontogatom szét a lapokat, és keresem a végén fettel kiszedett sorokat. Reszkess Klári, most megcsíplek! Na, itt is van: *A beküldött minták alapján megállapítható, hogy a két személy férfi, és közöttük közeli rokoni kapcsolat áll fenn.*

Letottyank a fotelomba, és nézek magam elé. – Na, basszus, ez meg hogy lehet? Tehát a fiam az apja, én meg nem vagyok nagyapja Bencének? Hogy van ez?... Ezek tényleg kóklerek, és össze-vissza eredményeket küldenek jópénzért... vagy elcserélték Bélust a kórházban. Na, még csak az kéne!

Leszaladok a konyhába. Feleségem éppen palacsintát töltöget diókrémmel, és szilvalekvárral, megállok mellette. – Megjött az eredmény, Bence a fiunk gyermeke, tehát Klári tisztázódott.

- Na, látod, te vén bolond! – csattan föl. - Megmondtam, hogy semmi értelme nincs annak az egésznek. Kiszórtál több, mint kétszázezer forintot az ablakon.

- De akkor én miért nem vagyok nagyapja a Bencének? Na? Ezt fejtsd meg!

- Miért? Mert az a te kedvenc laboratóriumod egy család, szemét társaság.

- Nem hinném. Szélhámuskodással nem tudtak volna évtizedeken át talpon maradni – okoskodok tovább, majd újra bevillan valami. – Annamari! A kórházban elcserélhették Bélust?

- Rosszabb vagy, mint egy tehetségtelen, akarnok nyomozó. Abba kellene már hagyni ezt az egészet. Jól megvagyunk. Tudjuk, hogy Bence az unokánk. Mi az ördögöt akarsz még.

Felhorkanok. – Hát nem érted? Itt mindenki rendben van, csak egyedül én lennék kakukkfióka?

- Lehet, hogy unoka, nagyapa összefüggésben nem mindig áll fenn az a genetikai öröklődés.

- Hát, már nem is tudom, mit higgyek – motyogom elbizonytalanodva.

- Az első vizsgálat a jó, ott leírták, hogy te vagy a nagypapája, csak elírtak valamit. – Itt megáll, majd hosszan a szemembe néz. – Klárit felhívtad, hogy minden rendben velük? Szóltál neki?

- Nem – kapok a fejemhez, előhúzom a mobilomat a zsebemből, és indítom a hívást.

- Tessék – harsog a fülemben.

- Én vagyok. Megjött az eredmény, és minden a legnagyobb rendben van nálatok.

A vonal túlsó végén nagy csend, majd elhangzik egy rövidke kérdés: - És?

- Semmi és... Bélus az apja Bencének.

- Azt értettem, csak elvártam volna, hogy bocsánatot, vagy legalábbis elnézést kér tőlem a durva gyanúsításért, kedves apósom – harsogja a fülemben, a végét jól megnyomva.

- Akartam... de a jó hírt... Na, szóval, jól van, na elnézést kérek... De azért azt megérted ugye, hogy...

Belevág a mondatom közepébe, és elköszön. - Viszonthallásra.

A feleségem elkészül a palacsintákkal, neki áll tálalni, majd ő is leül, és merni kezdi magának a levest. – Megérdemled – mondja lassan, és halkán. - Moss kezet, és lássunk hozzá, mert kihűl!

- Megmostam a műteremben – kaffantok vissza, és én is merítek a tálból. Úgy eszünk csendben, szóltanul, mintha mindketten egymagunkban falatoznánk.

Egész délután a műteremben húzom meg magam. Mindenek előtt előbányászom a sarokból Bence portréját, és ugyan festeni egyelőre nem akaródzott, de legalább feltettem az állványra. Ennyivel minima tartoztam neki. Aztán leülök a süppedő fotelomba, és próbálom végiggondolni, hogy valójában mi a hétszentség az igazság ebben a zavaros ügyben. Hogy lehetek csak én kirekesztett. Mintha egyedül engem nem az apám csinált volna? Na, ez hülyeség.

Jön egy türelmetlen hívás a mobilomon, a fiam ágál a vonal túlsóvégén. - Fater, mi a szűzmáriának kavarsz már megint bele a családom éltebe?

- Én nem így mondanám – kezdem a magyarázkodást, és hogy mielőbb lezárjam a feltámadt családi feszültséget belevágok egy suta magyarázkodásba. – Nézd, fiam! A labor többször is hibázott. Először azt hozták ki az én mintámra, hogy az egy nőnek a haja volt, bár ott rendbe volt az egyezés. A megismételt tesztnél az jött ki, hogy nincs genetikai kapcsolat köztem és az unokám között. Az utolsó vizsgálat viszont kimutatta, hogy Bence a te fiad. - Szinte üvölt a fejemre.- És te még ezeknek fizettél százazreket? Arról nem kis beszélve, Klárit egy életre úgy megbántottad, hogy ha megszakadsz is, tíz év sem lesz elég, hogy kiengeszteld.

- Jól van, tudom – hagyom rá bűnbánóan. - Majd dolgozom rajta. – De Bélus még folytatja. – Ezek csak arra hajtanak, hogy kihasználják az emberek hiányos ismereteit, merthát bárkiben fel lehet ébreszteni a gyanakvást, hogy tényleg az én gyerekem a fiam, vagy a lányom?

- Igazad van. Minél előbb zárjuk le ezt a szerencsétlen ügyet, ha kérhetném!

- Spongyát rá – dobja felém lazán a fiam, és gyorsan elköszön.

Spongyát rá, spongyát rá, de csak nem hagy nyugodni. Fellépek az internetre, és a labor németországi anyavállalatára keresek rá. Kiderül, hogy 1995-ben alapították, kiterjedt világcég, vannak érdekeltségei Nagy-Britanniában, Olaszországban, az USA-ban, Brazíliában, de még a világ túlsó végén Új-Zélandon is. Hát, ezek nem lehetnek szélhámusok, abba nagyon gyorsan, és régen belebuktak volna. Hát akkor mi az igazság? Hol van a kutya elásva?

Felzeng a laborvezető magabiztos hangja. Beszélek vele – döntöm el, és már hívom is.
- Ne küldjön újabb mintákat, - vág a szavamba. - A tisztázáshoz minden a kezünkben van. Rendelkezünk az ön genetikai kódjával és a fiáéval is. Összevetjük. Ha összehasonlítjuk semmi gond, ha nem... Hát! Na, tíz perc múlva beszélünk. – És kinyomja a telefont.

Hát igen, és erre én nem jöttem rá, – sápirozom – hogy ezt a két mintát kell összevetni. A világ leghosszabb perceit élem át, felgyorsul a szívverésem, a vérnyomásom érezhetően a plafon alatt táncol, és mintha kint is besötétedett volna az ég. A rosszullet apró nyomasztó jeleit érzem a fejemben, a mellemben.

Benyit a feleségem. – Azt hittem dolgozol. Elfogyott a konyhapénz, egy fillér sincs a kazettában.

- Jól van, veszek ki a bankból... délután.
- Két hónapja csak egy képet adtál el.
- Majd most ráhajtok – dobom oda ingerülten.
- Nem kellett volna annyi pénzt kiszórni az ablakon...

Megszólal a mobiltelefonom. Felkapom, felugrom belehallhatok, a laborvezető szólít. – Igen – suttogom, közben hátra fordulok. Feleségem éppen fordul ki az ajtón. Fülemlre szorítom a telefont, nehogy kiszűrődjön valami hangfoszlány. – Itt van? – kérdezi a férfi. – Itt vagyok. Hallgatok – motyogom alig hallhatóan, és járkálni kezdek. – Végignéztem a vizsgálati eredményeket – folytatja. - Nincs egyezőség a maga és a fia mintái között, tehát ön nem lehet az ő apja.

- Biztos ebben? – kérdezek vissza, és kimegy alólam a talaj, rogyadozok. Le kell gyorsan ülnöm.
- Igen, biztos. De ha kételkedik, megadhatom egy bécsi labor címét, telefonszámát, és csinálhat egy kontrollt.

- Nem, nem. Elfogadom. – És kívülről hallok vissza, hogy elvékonyodik a hangom. – Még valami, az nem lehetséges, hogy a kórházban elcserélték a gyereket?

- Elővettem a menyé eredményét is, ő biztosan édesanyja az unokájának.
- Köszönöm – mondom csendesen. – Nagyon köszönöm.
- Sajnálom, és igazán nincs mit - válaszolja – és megszakad a vonal, kilépett.

- Megcsalt a feleségem – nyilall belém a megszegyenítő bizonyosság. – A rohadt életben, jól visszafizetett az ártalmatlan kis kalandomért. - Nézek ki az ablakon, magasán áll, csak a fák tetejét látom, a csupasz ágak tele vannak korom fekete kányákkal, hangosan veszekednek. Nagyokat káromkodom, és érzem, hogy mielőbb beszélnem kell valakivel, mert a csontvelőmig belémkózmál. Dehát, nincs olyan barátom, akinek elmondhatnám, a fiam érintett, az idős szülemet nem terhelhetem ilyesmivel, meghát szegvegném is... A Klári, talán vele. Nagyon megbántottam, nem hiszem, hogy... Vagy mégis? Ha azt látná, hogy bajban vagyok, és hozzá fordulok... Felkapom a telefont és megnyomom a hívásgombot. Azonnal fogadja a hívást.

- Tessék!
- Szia, Béla bácsi vagyok, vagy ha úgy tetszik Apu... apósd.
- Csókolom. Ugye nem derült ki valami újabb...

Közbevágo. – Nem semmi olyan, ami téged érintene. De nagyon szeretnék veled beszélni.

- Húha. Mit vétettem?
- Semmit. Velem van probléma.
- És én hogy jövök a képbe?
- Egy kínos ügyben szeretném kikérni a véleményedet.

Nagy csend, mintha hosszan gondolkodna. – Semmi akadálya.

- Sürgős lenne. Most el tudnál szaladni hozzánk? – De gyorsan váltok. – Inkább a múltkori csehóban kellene összefutnunk, az neked még közelebb is van.

- Bence most jött haza, de úgyis leül tanulni, és mehetek.
- Nagyon jó. Negyed óra múlva?

Én azonnal elindulok. Szerencsére üres a kisebbik terem, oda betelepszem, és gyorsan kérek egy kávét. Éppen az utolsó cseppeket hörpintem ki a csészéből, amikor belép Klári, kabátját csak éppen kigombolja, letottyán velem szembe. – Csókolom. Na, mondja gyorsan, mert tiszta ideg vagyok.

- Én, nemkülönben – sóhajtok föl. - Jó, belevágok. Az a helyzet, hogy a mi családukkal történt egy nagyon durva eset, Annamari huszonöt éve lefeküdt valakivel, tőle teherbe esett, így aztán Kis Béla nem az én fiam, Bence, és Lili nem az én unokám.

- Mit állít már megint? – kapja fel a fejét Klári. – Honnét szedi ezt az örültséget? A Bélám a maga alkatát, és arcvonásait örökölte.

- Korábban mindent elmondtam neked – folytatom némi higgadságot erőltetve magamra. - Több DNS-vizsgálatot is készíttettem, és ezekből ez következik, csak jól kell párosítani őket. Lehetne még egy próbát tenni, ahol összevetnénk a férjed, és az én mintámat, de ugyanez jönne ki. - Előveszem a táskámból a vizsgálati lapokat, ebből kiemelem az egyémet, és Béláét. - Itt van, nézd csak meg ordít, hogy nem vagyunk rokonok, idegenek vagyunk.

- Hú, de kivert a víz – mondja Klári, és lekapja a kabátját, rádobja az üres szék támlájára. - Ahogy legutóbb beszéltünk én is utánanézttem ezeknek a dolgoknak. Igen, ez egy tudomány, és ahogy így elnézem, igazat kell adnom magának.

- Ugye?

- Anyuka tudja? – szegezi nekem halkan, és figyel a reagálásomat.

- Nem. Előbb veled akartam erről beszélni, az érintettekkel még nem.

- Megtisztel vele, de mit vár tőlem?

- Nem is tudom. Rajtad kívül nincs más a családban, akivel ezt a kínos helyzetet megbeszélhetném.

Klári nyugtalanul fészkelődik a székén. - Igaz, hogy több, mint két évtizede magának volt egy botrányos kapcsolata, az egyik modelljével?

- Igaz, de hogy jön ez ide? – horkanok föl.

- Igaz, hogy akkor elhagyta Anyukát, és lakást bérelt egy közeli kis településen?

Nagyot nyelek. - Ó, az nagyon régen volt, de később szakítottam vele, és helyre hoztam kapcsolatunkat Annamarival.

- Azt is tudja, hogy a szakításuk után a nő visszaköltözött Pécsre, és félévre rá szült egy gyereket?

Mintha hideg zuhany alá löktek volna úgy borzongtam meg. - Ez aljas rágalom. Az a nő szedett fogamzásgátlót, én vettem neki rendszeresen.

- Vagy nem – kontrázik Klári. - Talán egy gyerekkel meg szeretted volna fogni.

Idegessé tett, hogy a múltam sötét foltjait egy fiatal nővel kell megtárgyalnom. - Azért is szakítottam vele, mert egyszer csak előjött azzal, hogy terhes. Nem hittem neki. Vettem terhességi tesztet, az kimutatta, hogy igazat mondott. Megegyeztünk, hogy kifizetem az abortuszt, csak csináltassa meg. Odaadtam a pénzt, ezzel az ügy lezárult.

- Maga csak azt hitte, és hiszi – kontrázik Klári. - A nő eltette a pénzt, hazautazott, és megszülte a gyereket.

- Ugye, csak ugratsz?

- Jaj dehogy.

- Az is fiú. Hát, nem gyönyörű? Egyébként, ugye milyen idióták vagyunk mi nők, mert őt is Bélának hívják.

Fürkészem az arcát, és gyanakszom. - Csak ugratsz, ugye, hogy kompenzáld az anyósod bűnét?

- Nem.

- Honnét az ördögből szedted ezeket a baromságokat?

Rám néz, magabiztos és elégedett. - Egy idősebb tanárom kollégám mesélte. Ismeri a nő pécsi családját, képen van. Ugye milyen kicsi a világ? Ja, még azt is mondta akkoriban nagy szenzáció volt a maguk szerelmi ámokfutása.

- Azt mondta?

Végigmér, és lekezelően kérdezi. - És nem is érdekli mi van a fiával?

- De, mondd! Mi lett?

- Németországban elvégzett egy képzőművészeti egyetemet, és szobrász lett. Londonban él. - Ezután felugrik, magára kapja a kabátját, és elmenőben még odaszól. - Legyen kíméletes, és megértő Anyukával! Ő legfeljebb csak törlesztett... és jogosan.

Lassan ballagok haza, közben úgy báméskodom céltalanul az utcán, mint, aki egy idegen városba csöppent. Alig hogy belépek a lakásba a feleségem lekap. – Úgy elrohantál, pedig az ebéd már készen volt, csak ki kellett merni. Mi volt olyan sürgős?

Nincs kedvem visszavágni, nem vagyok rá felkészülve még, így aztán csak halandzsázok. - A könyvtárba kellett elszaladnom, lejárt két könyv is.

- Tálalhatok? – áll a konyha közepén szétvetett lábbal, és széttárja a karját is. Úgy meredek rá, mint aki nem ért magyarul, elképzelem, amint egy idegen férfinak vigyorogva szétrakja a visszeres lábát. – Nem vagyok éhes. – Igyekszem bántóan odalökni, és már indulok is lefelé a lépcsőn.

- Na persze, megint bekapnál útközben egy pizzát, ugye? Minek is főzögetek én itt, mint egy kihasznált cselédlány? Egyébként meg nem tudom, mi a hétszentség bajod van.

Össze kell szednem magam, mert elő kell hoznom Annamarinak, hogy megcsalt, és még a tetejében be is lopott egy fattyú gyereket a családba. Jó, jó, én is tettem ezt-azt, de nem varrtam a nyakába más gyerekét, mintha az övé lenne.

Ránézek a Klári sarokba odavágott portréjára, persze, hogy át kell festenem, nem haragszom rá. Bence képe kukucskál ki mögüle, na, azzal ebben az évszázadban nem kívánok foglalkozni, semmi közöm hozzá.

Belép a feleségem, kezében egy kistányért egyensúlyoz, jól megrakva tiramisuval. Uramfia, a kedvencem, csak úgy virit rajta vastagon a kakaó. – Ezt csak megeszed. – És leteszi elem.

- Nem kell, nem kívánom – szalad ki önkéntelenül belőlem.

- Mi a bajod, megjött a havi?

Nagy levegőt szívok a tüdőmbe, és kifújom. Itt már nem lehet tovább sunnyogni. – Ül le, beszélünk kell!

Leül mellém egy székre. - Na, végre, hogy megszólalsz. De ugye nem újabb meglepetést hozott ki a vizsgálat?

- Éppenséggel ráhibáztál. – Felemelem a DNS-dossziét, felcsapom a feledét, és kiveszek két jegyzőkönyvet belőle, és átnyújtom. – Itt van két vizsgálati eredmény, az enyém, és a Béla fiadé. Értelmes nő vagy, el tudsz igazodni rajtuk. Mit látsz?

Átveszi, beleolvas egyikbe, majd a másikba. – Genetikailag nincs hasonlóság. De Béla, korábbiakban már megbeszéltük, hogy az a labor össze-vissza kutyult eredményeket adott ki a kezéből.

- Semmit nem kutyultak össze, te az első küldeményben kicserélted az én hajmintámat a tiedre, csak nyilván nem tudhattad, hogy a női kromoszómák eltérnek a férfiakétól, és ezt a labor észreveszi.

Felugrik a székről, és kiabálni kezd. – Mivel gyanúsítasz te engem?

- Ez nem gyanú, hanem tény. Tessék, itt van a te eredményed, megegyezik Béla fiadéval, tehát ti rokonok vagytok. Én nem, körön kívül állok.

Lecsapja a papírokat az asztalra, és elrohan. Jó hangosan utána kiáltok. – Mindig ezt csinálod, ha bebizonyítom, hogy nincs igazad, vagy lebuktál valamiben, akkor dülva-fúlva elrohansz.

Hogy miként lehet ezentúl tovább élni, nem tudom. A régi módon nem, az biztos. Hogy nézek én ezek után a feleségemre, Bélára, Lilire, és Bencére? Kiderült, hogy több, mint két évtizede itt vagyok egy idegen családi közegben, holott azt hittem, hogy ez az otthonom. Így tépelődöm magamban, amikor váratlanul belép a feleségem, nem szól, csak odajön és leül a székre. – Beszéljük meg! – mondja csak így egyszerűen.

- Beszéljünk! – bölintok rá, hogy mire jutunk az bizonytalan, de még mindig jobb, mint itt őrlődni magamban.

- Amikor huszonöt éve bejelentetted, hogy beleszerettél a modelledbe, és elhagytál azt hittem, beleőrülök, mert nagyon szerettelek. Szüleim elhagytak, állami gondozásban nevelkedtem. Egy egész éjszakát átsírdogáltam, majd úgy döntöttem, hogy öngyilkos leszek, mert úgy éreztem, hogy mindent elveszítettem. Hónapokig tervezgettem a halálomat, amikor váratlanul becsengetett egy férfi, és átmeneti szállást keresett, 1-2 hónapra, amíg az új lakását felújítják. Behívtam, mondtam, hogy vannak szabad szobáim. Akkor megkérdezte, hogy egyedül élek-e?

Csak sírva tudtam neki elmondani, hogy elhagyott a férjem. Aztán leültünk, és én kitálaltam. Türelmesen végighallgatott, majd próbált megnyugtatni, hogy visszajössz, ezek a futó kalandok fiatal fruskákkal, kérész-életűek. De egyébként sincs okom a kétségbe esésre, mert nagyon szép, jóalakú, és értelmes nő vagyok. Ezt ugye, te soha nem mondtad nekem... Megmutattam a kisebbik hálószobát, meg is egyeztünk, beköltözött.

Közbeváágok. - Muszáj ezt ilyen hosszan?

- Nem... Na, a lényeg, hogy nagyon jókor toppant be hozzám, mert már beszereztem a nagy adag arzént, és eldöntöttem, hogy karácsonykor megteszem. A férfi napközben dolgozott, de megkérdezte, hogy vacsorát nem készítenék-e neki, elvállaltam, mert úgy gondoltam, hogy legalább azzal is lekötöm magam.

Rosszallóan ránéztem. - Többször jártam itthon, nem mondtad, hogy albérlőt fogadtál be.

- Nem mondtam, mert nem akartam, azt hidd, hogy máris összeköltöztem valakivel... Együtt vacsoráztunk. Na, szóval, jól esett, hogy elkezdett udvarolgatni nekem, ettől lassan lettem az öngyilkossági gondolatokról. Jóképű férfi volt, de még mindig szerettelek, és állandóan rád gondoltam, téged kerestelek benne. Többször is bevallotta, hogy megszeretett, és nagyon szeretne közelebb kerülni hozzám. Én rendre elhárítottam. Később egyre inkább én is gondoltam arra, hogy milyen jó lenne együtt aludni vele, de csak nem adtam rá a fejem, mert visszavártalak. Az elköltözése előtti utolsó este, talán mert én is kívántam, vagy hálás szerettem volna lenni neki, hogy kirángatott a gödörből, belementem, hogy együtt töltsük az éjszakát. Ahogy ott az ágyban megölelt, te jutottál az eszembe, és ahogy csinálta, elképzeltem, hogy veled vagyok, és hogy mi még...

Félbeszakítom. - Azt hiszed, jó ezt hallgatni?

- Azt hiszed, hogy jó érzés volt, hogy leselejteztél?

- De visszajöttem hozzád.

- Vissza - ismétli meg a szót lebiggyedt ajakkal. - Amikor már ráuntál arra a félművelt kurvára. - Itt megállt egy szusszanásnyi időre, majd lehiggadva folytatta. - Ahogy elköltözött Péter, te rá három napra megjelentél, visszahoztad a cókémókjaidat, és mintha mi sem történt volna, délután melegében már le is tepertél a franciaágyra, és nekem estél. - Elhallgat, és néz rám, mint, aki vár valamit.

- Értem, - válaszolok nyeglén - ez szép tanmese arról, hogy te semmiről nem tehetsz, holott egy kakukkfiókat beloptál a családi fészünkbe.

Szúrós tekintettel néz rám. - Az jobb lett volna, ha megiszom az arzént, és nincs kihez visszalopakodnod a csalódás után?

- Gyerekes kitaláció. Arzén!? - legyintek rá kényszeredett nevetéssel. - Nem volt itt semmiféle mérég.

Maga alá rántja a sámlit, feláll rá és a szekrény legfelső polcáról leemel egy gondosan becsomagolt üveget. - Nagyon koppanva leteszi elé az asztalra. - Itt van! El is felejtkeztem róla. Ha jól meghúzod az utolsó tízpercedben rádöbbsz majd, hogy igazat beszéltem.

- Miért itt tartottad?

- Most ez a legfontosabb? - dörrent rám. - Nem arról kellene beszélni inkább, mi lesz ezután?

- De - biccentek rá.

- Nézd, eddig sem szeretted különösebben Béluskát, meg a két gyerekét sem. Úgyhogy senki nem veszi észre, hogy újabban szívből utálod őket... Vagy adjuk el a házat, váljunk el, és mindenki menjen a maga útjára?

- Azt nem! - Sőhajtok nagyot, aztán felállok. - Adjunk magunknak egy hetet, és akkor térjünk vissza rá.

- Rendben van - helyesel a feleségem és elindul a fölszintre. Én még utána kiáltok. - De a konyha, meg a mosoda egyenlőre ugye működik, mintha mi sem történt volna!

Egy halk kummantást hallok. Azt hiszem igent mondott.

Három nap múlva összecsomagoltam és elköltöztem egy festő barátomhoz. Egy hónapig ott kuporogtam a műhelye melletti kis szobában, se televízió, se kész étel. Csak siralmas csend.

Egyik borongós reggelen összepakoltam, és görgős bőröndömet végigvonszolva a városon visszabaktatok a Rőppentyű utcába. A feleségem nyit ajtót és felengedett arccal néz rám. Rábökök a pakkomra. - Kimosnád?

- Lehet róla szó - válaszol. Én otthagynom, és lesietek a műtermembe.

Örömmel nézek szét. Az állványon ott világol Klári szörnyűséges portréja. Ecsetet fogok a kezembe, és nekilátok.

BEDŐ SÁNDOR:
Zöld korpusz
2006

BEDŐ

Zakály Viktória

Szépséghiba

Már harmadszorra mosom meg a kezemet, közben számolom, hogy minden egyes másodperccel hány négyzetkilométernyi esőerdőt pusztítok el, majd elzárom a csapot. Eljátszom a gondolattal, hogy lepörgetem az ujjhegyeimről a vízcseppeket szerte-szét szórva az illemhely nyolcvanas évekbeli retro csempéjén. De aztán harmadszorra is megtörlöm a kezemet a durva papírtörülőbe, amit a racsnis hangú karral húzok le. Majd még egy kicsit húzok rajtam, hogy egyenesen álljon, kell ez a rend a nyugalmamnak, ami nem sok jelenleg. Nevetséges, hogy nem merek kimenni a mosdóból.

Hallom a zsbongást a romkocsmá belsejéből: csörrennek a poharak, egy telefon megszólal, valaki élesen nevet és csenget egyet a digitális pénztárgép. Te pedig valószínűleg még mindig ott állsz a fal mellett és én jobban félek tőled, mint az összes egyetemi vizsgámtól és felvételi elbeszélgetésemtől együttvéve.

A ruhatár felé kerülök, és inkább kilépek a hidegbe, a kocsmá elé. Három csoport, de füstöt csak a pára képez, senki sem dohányzik. Jobbra úrkutatás-technika, középen valószínűség-számítás, úgyhogy balra megyek, ott valami kacás videón röhögnek. Úgy állunk ott, nézve a kacását, ami birkákkal nőtt fel, ezért most annak hiszi magát, mintha nem lennének tökéletesen tisztában azzal, hogy magunkon nevetünk és hogy ugyanaz, ami összeköt minket, el is választ. Korán hozzá lehet szokni a magányhoz: csendre van szükség kinn, hogy halljuk a benti zajt. És mi mégis folyamatosan keressük, hajtjuk az ingereket, mint egy megszállott, hogy a benti zaj még hangosabb legyen, amit aztán egymással szemben próbálunk túlkiabálni. Szegény kacsa.

Nyílik az ajtó, te lépsz ki és jössz oda a mi csoportunkhoz. Át kellene mennem a valószínűség-számítás csoporthoz, mert még ők sem tudnák talán kiszámolni, ennek milyen csekély esélye volt. Fel sem merek nézni, csak a cipődet nézem, de az illatod lassan befészkelem magát az orromba. Túl jól érzi ott magát, mert nem akar elillanni. Máskor vicces vagyok és szórakoztató, most csak hümmögök és aházok, úgy le vagyok blokkolva, mint a Firefoxban a reklámok. Minden szavadra jut eszembe egy asszociáció, de nem akarok megszólalni, mert jó hallgatni téged, mint amikor egy nehéz, de törékeny kristályt kongat meg az ember egy néma teremben. Te persze beszélsz, mindenki elhallgat és figyel rád, ha lehet, még inkább szürkének érzem magam. A furcsák közül nem lehet kilógni. Azért nekem mégis sikerült.

Megkérdezed, hogy fádom-e és mielőtt válaszolnék, rám adod a kabátod. Mint valami török sorozatban, amit anyám néz minden délután az egyik kereskedelmi csatornán. Visszakérdezek, hogy de te nem fázol? És amúgy is, benn sokkal jobb a társaság, szinte csak férfiak vannak itt kinn, a csinos lányok benn, nem mintha az egyesületben olyan sok nő lenne, úgyhogy meg kell becsülni ezt a felhozatalt. Milyen csinos lányok? – nevelsz rám, én pedig a tachycardia és egy gyengébb lefolyású stroke összes tünetét produkálom.

A Lilla. Szép, magas, senkinek nincs ilyen szögegyenes haja. Vagy a Judit, három diploma, na meg négy nyelven beszél, amúgy is feddhetetlen előéletű, soha senkivel nem látták együtt. Te még mindig nevelsz, a többiek már a negyedik videót nézik azóta, te pedig csak annyit suttoatsz, hogy magamat kihagytam.

A szappanoperában ilyenkor szokták a sejtelmes zenét, majd a reklámot bedobni. Én nem is tudtam, hogy képben vagyok – motyogom. Az első kommented óta képben vagy, mondd, és közben most először nézel rám, pedig a szemkontaktus ebben a társaságban emberfeletti erőt kíván. A tekinteted sürget, de nem tudom, mit vársz, milyen reakciót. Önkéntelenül is beleharapok a számba, aztán elfintorodok, hogy milyen közhelyesen viselkedek, és te látod-e ezt, majd rád nézek, hogy az övedet igazgatod. Akaratlanul is odatéved a tekintetem, aztán az égnek emelem a döbbenettől, hogy pont úgy nézünk ki, mint a z/b ábra Barbara és Allan Pease Testbeszéd című könyvében. És ez így is folytatódik, amikor a következő after helyszínre indulva,

lemaradunk a többiektől és egy gyors mozdulattal elhúzol engem egy kis utcába. Talán nem is tőled félek, hanem attól, hogy a szemedbe nézve még nagyobbnak látom a hibáimat?

A lakás gyéren van berendezve, néhány bambusz bútor és egy banán alakú pad az előszobában. Mint egy műterem. Kiállítás életünk éjszakájáról. Megszámolom a sarkokat, az ablakokat és ajtókat. Nem tudom, hogy te is csinálod-e vagy éppen más dilid van. Nem, te tökéletes vagy. Mondom, hogy mosdóba kell mennem és újra eltűnök a világ elől. És előled. Miért nem tudja elfogadni a kacsa, hogy belőle soha nem lesz birka?

Előtte muszáj lezuhanyoznom. Lassan levetkőzök. Belenézek a tükörbe és vizslatom a meztelen testemet. Nem igaz, hogy embert küldünk a Holdra, de azt nem tudjuk megoldani, hogy a fehérnemű levétele után ne legyen nyoma a szoros ruhadaraboknak a bőrön. Mint egy kötözött sonka. Ilyen persze nincs a törököknél. Belépek a zuhany alá, jól esik a víz, nem akarok kimenni. Hallom, hogy másodpercenként hány tízezer gyerek hal szomjan Afrikában. Húszezer. Harmincezer. Negyvenezer. Majd nyílik a kabinajtó és mellém lépsz. Azt hiszem, te is meztelen vagy, de szerencsére olyan szűkösen leszünk, hogy csak az arcodat látom magam előtt egészen közel. De a testünk minden egyes pontján összeér. Nem látlak, de érzlek. És ez valahogy felbátorít. Nem érdekelnek már a fürdőszobának a sarkai, se az afrikai gyerekek. Vagy csak egy kicsit.

Az ujjaimmal végigkövetem a tested vonalát. A vízcseppek bevonatot húznak rád, mintha finoman vezetnének és kísérnének végig a testeden. A hosszú, vékony ujjaiddal kezdem, haladok felfelé a karodon, a könyöködön megyek egy kacskaringós kört, nevensz, de csak hallom, hiszen az arcod még nincs kész, aztán a felkaron át egészen a szépen formált válladig. Mintha most teremtenélek meg, ezekkel a finom és óvatos mozdulatokkal: most kezdesz valósággá válni a kezem alatt. A víz már nem folyik, de a pára még köztünk van, át kell törni rajta, hogy hozzád férjek. Vagy talán mi ketten teremtettük ide? Folytatom a nyakadon, körbeölelem az ujjaimmal, jó kapaszkodni belé, aztán lazítok az ujjaimon, a füleden körözök, majd felmegyek a fejbúbra, onnan a szép, okos homlokodra. Az orrodon most bucskázik egyet az ujjam és a szádon landol. Megfogod az ujjaimat, egy csokorba szorítod őket és megcsókolod mindegyiket. Majd elhúzod onnan őket. Most látlak először zavarban.

Azt mondod, nem szeretsz mosolyogni, mert a gyerekkori nyúlszáj hegedre emlékeztet. És én nem mondtam el neked, hogy voltaképpen ez a kis szépséghiba volt az, amiért első látásra beléd szerettem.

Nagy Betti

Az útról mesélek

Kihajtogatta a térképet az asztalra, mi körbekönyököltük, ő meg azt mondta, hogy elindulok. Mi meg röhögtünk. A sarki boltig sem ment soha gyalog, buszra is csak egyszer szállt, amit nekünk a jeggyel bizonyított. A pincészet előtt integettünk a decathlonos hátizsáknak és a szőlőkaróból lett túrabotnak. Este Keszthelyről kaptunk SMS-t, hogy odaért. Sosem engedte nekünk, hogy kocsmázzunk, a déli parton egy kricsmiben korsó sört kért magának és a pultnál felhajtotta. Anna Edit egy család. Vonatra szállt Siófokon.

A keszthelyi mólóról indult a hajó, kávét kínáltak a gyászolóknak, és mi vízre tettük a hamvaid. Látod, körbeértél.

A halálról mesélek

Kották a kövön, faládában
múzeumi papucsok,
19. századi metszetek a falon
és feketetea szag a folyosón.
Nem görcsös az ujj,
hanem könnyedén görbül.
És újra és újra
és újra indul a dallam.
Lehunyt szemű porcelánbabák
alszanak a szomszéd szobában,
hallom az álmuk.
„Kérem szépen, ez Chopin,
ne sértsük meg! Görbüljön az ujj!”

Gyere! mutatok valamit mondta, és én átmásztam a gimnázium kerítésén, hogy lássam a faágakból összeállított keresztet a kis földkupacon, rajta egy kockás füzetből kitépelt lapon a feliratot: „Anyáélt 39 évet”, ezért megszidnak majd, mondtam neki, de aztán soha többé nem láttam a kislányt, mert visszamásztam a kövön hagyott kottáért

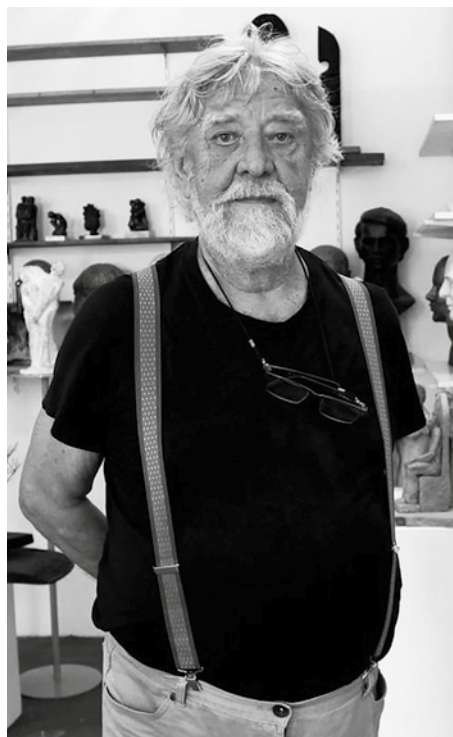
SZABOLCS PÉTER: Utolsó vacsora – 1999

SZABOLCS PÉTER: Édesapám, Édesanyám – 1975

Kiállítási enteriőr

Pánczél Petra

Az emberi viszonyrendszert formázza

– 80 éves Szabolcs Péter

Sosem szakad el önmagától, mégis sokat tud az emberekről, legyen szó érzelmekről vagy kapcsolatokról. Megfigyelő típus, ami az „énre” és az énen kívüli világra egyaránt érvényes. Minden általa megformált figurában felsejlik saját önarcképe, ám nem önmagát ábrázolja unos-untalan, hanem önmagán keresztül az emberi lélek sokféleségét.

Nyolcvan esztendőes lett Szabolcs Péter szobrászművész, Zalaegerszeg díszpolgára, aki 1967 – vagyis a Magyar Képzőművészeti Főiskola elvégzése – óta él a zalai megyeszékhelyen. Mondhatnánk, hogy messziről jött ember, hiszen Diósgyőrben született, közép- és felsőfokú művészeti tanulmányait pedig Budapesten végezte, ám napjainkban már nem sok értelme van az efféle direkt helymeghatározásoknak. Pláne, ha valaki a képzőművészet univerzális nyelvével szól, a zalai közeg meg amúgy is gyorsan befogadta az alkotót. A Zrínyi Miklós Gimnázium rajz- és művészettörténet tanáraként sokan megismerték és megkedvelték, közben művésztelepet szervezett, csoportos kiállításokra járt, műhelye pedig szellemi közeggé, nyüzsgő közösségi térré alakult. A több, mint ötven év alatt kispasztikák,

érmék, rajzok, domborművek és nagyméretű köztéri alkotások kerültek ki e műhely falai közül. A helyszín ugyan többször változott – a Zrínyi-gimnázium pincéje, Landorhegy, Páterdomb, Zalacséb, Csatár – de a lényeg nem. A műhelyre (vagyis Szabolcs Péterre) jellemző nyitottság, a folyamatos kísérletezés és a formák precíz megmunkálása.

Az 1967-től napjainkig terjedő időszak lenyomata az a retrospektív tárlat, mely a születésnap alkalmából nyílt meg a Keresztury VMK Gönczi Galériájában. Fél évszázad alkotásait lehetetlen besűríteni egy galéria falai közé, így csak egy szűk keresztmetszetét láthattuk mindannak, amit a szobrász az elmúlt évtizedekben alkotott. De mint az a kiállításmegnyitón kiderült: a legkedvesebb műveit válogatta össze a kerek évfordulóra. Olyan alkotóművész ő, aki egész életében belső inspirációit mintázta meg. Az emberre, az emberi kapcsolatokra épít: akkor is, ha a születés, a halál, a férfi és a nő viszonya, a szülő-gyerek kapcsolata, vagy az öregedés a téma. Alakjai esendők, kétkedők (ahogyan ő maga is), a remény, a kiábrándultság, a kicsinyesség, az indulat, mind-mind központi eleme alkotásainak – fogalmazott a kiállítást megnyitó

dr. Egri Mária művészettörténész. Szerinte Szabolcs Péter mindig az érzelmi szférából meríti formázási ötleteit, ám változatos eszközökkel és technikákkal dolgozik. Szinte minden olyan anyagot kipróbált, amiből szobrot lehet készíteni. Fa, kő, bronz, réz, fémlemez, terrakotta, vagy éppen újrahasznosított hulladéktárgyak.

Ezen a ponton érdemes egy kicsit visszagugrani az időben, hogy megnézzük mit írt a korabeli sajtó Szabolcs Péter első zalaegerszegi gyűjteményes kiállításáról. 1975 őszén az Úttörőház (későbbi MNIK) földszinti csarnokában ismerkedhetett meg a közönség a szobrász pályafutásának első 7-8 évével. Az akkori Zalai Hírlap újságírója, Török András többek között így tudósított az eseményről: „A kiállításon látható mintegy félszáz szobor, rézdomborítás, plakett feltárja Szabolcs Péter sokszínű, máris eredményes pályájának legjellemzőbb állomásait.” (...) „Klasszikus és népi, modern és formabontó jegyekből építkezik Szabolcs Péter művészetében ez a még korántsem kiforrott formarend.”

Az a helyzet, hogy amit kiforratlanságnak gondolt a szerző, abban azóta is következetes a képzőművész. Vagyis éppúgy merít a klasz-

Kiállítási enteriőr

SZABOLCS PÉTER:

Bezzeg bácsi
2019

szikus-népies formákból, mint a szobrászat modern elemeiből (persze, hogy az azóta eltelt évtizedekben mi számít modernnek és formabontónak, az külön elemzés tárgya lehetne). A kezdetekre jellemző kísérletezés, sokszínűség és változatos anyaghasználat később is megmaradt művészetében, mint ahogy az is, hogy szinte kivétel nélkül figurális műveket láthattunk tőle az elmúlt ötven évben. Egri Mária erről azt mondja (sőt, a születésnapra megjelent impozáns albumban írja is), hogy Szabolcs Péter az érzelmeit csak humán formákkal tudja kifejezni; érzéki személyiség, legtöbb lépését a szenvedély befolyásolja és művészetét is ez irányítja. Megélte a férfiélet teljes skáláját, így a legtöbb hozzá hasonló ember érzéseire képes asszociálni. Ez a képzetársítás a befogadók számára is megadja a katarzist, a megkönnyebbülést. Pláne, mert közérthető módon önti szoborba gondolatait: a figuratív ábrázoláson kívül más közlésforma nem igazán foglalkoztatta pályája során.

Kisplasztikáit és köztéri szobrai többféle szempontrendszer szerint lehet elemezni, itt most szorítkozzunk két nagy csoportra: az emberi viszonyrendszerek ábrázolására, és az

ironikusabb hangvételű társadalomkritikai műveire, politikai „karcolataira”. Mindkettőre bőven láthattunk példát a jubileumi tárlaton. Szabolcs Péter karakterei változatosak (köszönhető ez a sokrétű anyaghasználatnak is), a figurák kapcsolatrendszere pedig elsősorban szövevényesnek tűnik. Annál is inkább, mert mitológiai, bibliai utalásokkal, népművészethez kötődő szimbólumokkal éppúgy találkozhatunk, mint történelmi figurákkal, híres költőkkel, egyszerű hétköznapi emberekkel, vagy saját családjának tagjaival. Tulajdonképpen az antik kortól egészen napjainkig tehetünk egy művelődéstörténeti sétát, miközben szobrai nézzük. Ha alaposan megfigyeljük a „szereplőket” és azok interakcióit (gesztusaikat, mimikáikat, egymáshoz viszonyított térbeli pozícióikat), gyorsan rájövünk, hogy bármi is legyen a nyitó gondolat, tulajdonképpen mindig a szeretet, a barátság, az esendőség, a félelem, a gyarlóság (és ezekhez hasonló emberi tulajdonságok) jelentik a fő mondanivalót. Még akkor is, ha nem konkrétan az ember, hanem emberi tulajdonsággal felruházott állat, esetleg valamilyen antropomorf lény kerül elének. Egri Mária szerint Szabolcs Péter figuráiból és azok viszonyrendszeréből az derül ki, hogy alkotójuk hiszi: az ember alapvetően jó, és változtatható. Életének és munkásságának is ez a gondolat az egyik mozgatórugója.

Ha már a „viszonyoknál” tartunk, természetesen külön ki kell emelni a férfi és nő, teremtéstől a sírig tartó – szépségekben, konfliktusokban, felemelkedésekben és bukásokban gazdag – kapcsolatát. De ugyanígy a szülő-gyerekek közötti bensőséges viszonyt is. Szembetűnő, hogy Szabolcs Péter műveiben a nő szinte mindig a férfivel együtt kerül ábrázolásra; többnyire szoros kötelékben, sokszor intim helyzetben ábrázolva az alakokat. De ugyanilyen gyakran látjuk a nőt/anyát gyermekével a karjában. A Nő (így nagybetyűvel) önmagában, mint határozott, öntudatos, cselekvő emberi figura, vagy valamilyen történet szereplője ritkán jelenik meg (kivéve, ha mitológiai alak). Fiatal zongorista lánnyal, kutyát tartó kislánnyal – mint átszellemült, ártatlan lényekkel – viszont találkozhatunk. A férfi-női szerepeket, viszonyrendszert szemlélve, azt is mondhatnánk, hogy Szabolcs Péter konzervatív alkotó,

hiszen ebben a tekintetben egy hagyományos felfogás jelenik meg plasztikáin. Csakhogy míg a nőt megtartja tradicionális szerepkörében (a férfi mellé rendelt társ, feleség, illetve anya), addig a férfi kilép a megszokott sémákból. Mint gondoskodó, gyermekét óvó, gyengéd, „anyáskodó” apa (sőt, egy 1970-ből származó vörösréz domborításon, mint Férfi Madonna) jelenik meg. A figurákban pedig rendre felismerhető magának az alkotónak az önarcképe. (De ehhez hasonlóan felesége, gyermekei arcvonásai is.)

A jubileumi képes album egyik páros oldalán látható egy érdekes kontraszt, ami jól tükrözi a még ma is meglévő, és csak nagyon lassan változó társadalmi szemléletet. Míg az egyenes tartású apa a gyermek önfeledt játszópajtása, akit mint egy könnyed léggömböt, az ég felé repít (Férfiöröm; 2006), addig a nő megtört testtel cipeli hátán gyermekét, mint egy nehéz batyut (Édesanyám batyuval; 2018). Nyitott kérdés marad, hogy mindez társadalomkritika-e, vagy a hagyományos női sors (a nő, mint saját igényeiről, vágyairól lemondó „áldozat”) egy nagyon reális, „konzervált” ábrázolása. A válaszdadás talán a befogadó értékítéletétől függ.

Hogy az alkotó figyelme ilyen gyakran terelődik a gyermekekre, és az apaságra, az

SZABOLCS PÉTER:
Ádám és Éva
2018

egy családi tragédiához is kapcsolható: egyik fiát korán elveszítette. Azóta szinte minden gyermekportréban egy kicsit Dani arca köszön vissza – nyilatkozta többször is a művész. Furcsa, de a sajnálatos betegség és haláleset előtt

SZABOLCS PÉTER:
Töviskorona
2018

SZABOLCS PÉTER: Király és Királyné 2005

is foglalkoztatta az apai gondoskodás. Mintha pályája kezdetén már megsejtett volna valamit a jövőből.

Ha szobrainak egy másik csoportját, a szarkasztikusabb hangvételű társadalomkritikai műveket nézzük, akkor gyorsan kikerülünk az intimitás és szeretet bűvköréből. A sokszor 3 dimenziós plakátként is ható munkáin sokkal több a kérdésfelvetés, a kiragadás, a felnagyítás; rendszerek, élethelyzetek, és azok szereplőinek kifigurázása. Mondjuk a pénzembereké, vagy a törtetőké. Több alkotás is protestál a hatalom, a pénz és a politika ellen (mindegy milyen évszámot írunk éppen). De az ellen is, hogy túlzottan megfeleljünk a hatalom elvárásainak. Utóbbi esetben előfordulhat, hogy saját fejünkre lőjük a nyilat, vagy magunkat daráljuk le a húsdarálóban. Lehetne mindez egyetemes kritika a világ aktuális dolgai ellen, ám a szobrokon (főleg az újabb terrakotta művein) folyamatosan feltűnő nemzeti színű szalag azért erősen azt sejteti, hogy a magyar valóságról vesz valamiféle ironikus láttelelet. Persze a magyarság – vagyis a kulturális örökség – más módon is megjelenik művészetében.

Gyakran merít régi szólásokból, közmondásokból, de a népi pajzanság sem áll távol tőle, csakúgy, mint az ősök, vagy legnagyobb költőink tisztelete. Akármelyik tematikus csoportról van szó, egyfajta oktató, nevelő szándék is érződik a műveken. Szabolcs Péter nem távolodott el pedagógusi énjétől; műveivel úgy tanít, hogy befogadható üzenetekkel hívja fel a figyelmet egy-egy jelenségre.

A művész „idővonalát” – a pályakezdéstől napjainkig terjedő hosszú időszakot – végignézve feltűnik, hogy az alkotások mintha egyre közérthetőbb módon fejeznék ki az alkotói szándékot, gondolatot. Ami akár a befogadó felé is lehet egy kritika: manapság talán kevésbé értjük a szimbolikus üzenetekben gazdagabb, vagy akár a stilizáltabb tartalmakat, emiatt a dolgokat kissé a „szánkba kell rágni”. Hol direkt megfogalmazásokkal, realisztikusabb ábrázolással, hol harsány színezéssel, hol pedig a szerethetőség és a giccs határainak feszegetésével. Akárhogy is, a galéria második termében meglepő kontrasztot alkot a „Piros ruhás kislány kutyával” ártatlansága, és a tőle nem messze lévő, Tánc című kompozíció, melynek

SZABOLCS PÉTER: Petőfi Sándor 1998

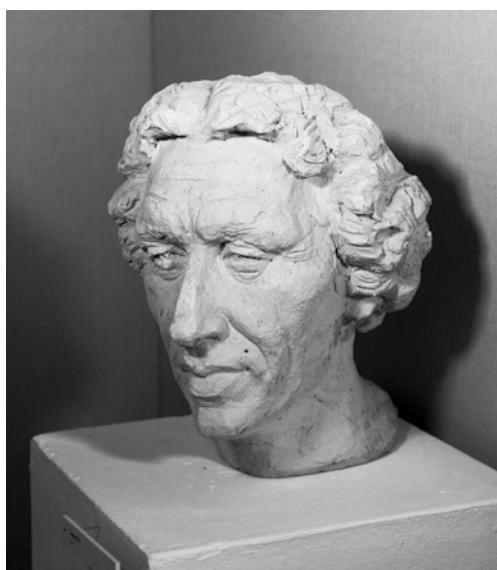
SZABOLCS PÉTER: Az élet víze 2020

dús keblű hölgy tagja önfelelt módon tárulkozik ki a néző felé. De ugyanitt kapott helyet az önmagát ledaráló (húsdarálóba fejest ugró) meztelen alak is. Szabolcs Péternek talán az a legnagyobb titka, hogy bájos és provokatív dolgok párhuzamosan kerülnek ki a kezei közül. A néző meg szabadon dönthet arról, hogy melyik jelenséggel tud inkább azonosulni.

A Gönczi Galériában rendezett kiállítás – érthető módon – kevés lehetőséget ad arra, hogy Szabolcs Péter köztéri alkotásaiban elmélyedjünk. Azonban a már említett jubileumi album kárpótlásul szolgál e téren. A könyv végére került az a nagyméretű fotó, mely az egyik legismertebb művét, az 1985-ben készült zalaegerszegi Tulipános díszkutat ábrázolja. Az alkotás – mely ma is a tér központi eleme és látványossága – azért izgalmas kompozíció, mert Pelényi Gyula építésszel többek között arra kerestek választ, hogy egy nem megfelelő kialakítású (vagyis nem homorú, hanem domború) tér szerkezeti hiányosságait miképp lehet egy műalkotással kompenzálni. Így jött

az ötlet, hogy a domb alakú (anti)tér közepén nyíljon ki egy tulipán, mintha felhasítaná a betont. Érdekes elgondolkodni azon, hogy vajon az átalakított Dísz téren mennyire érvényesül manapság az eredeti gondolat. Pláne, hogy a művész azóta egy újabb – és teljesen más stílusú művet – is készített a térre. A Sakkozók című zsánerszobor a korszellemnek megfelelően amolyan „szelfipontként” működik; háttérben a díszkúttal.

A „Szabolcs Péter szobrász, képfaragó” című kötet a köztéri szobrokon túl természetesen kisplasztikáinak, érmeinek, domborműveinek sokaságát is az olvasó elé tárja; köszönhetően Zóka Gyula fotóinak. A kiadvány szakmai részét Egri Mária jegyzi, a könyv lazább, könnyedebb hangvételéért pedig Magyar Hajnalka újságíró felel, aki interjút készített az alkotóval. Az album kicsit azt a hiányérzetet is enyhíti, hogy a tárlaton nem láthattunk néhány fotográfiát a szobrászművész életéből; mondjuk azt a pillanatot, amikor éppen egy gyermek alakja bontakozik ki a mészkőből a '70-es évek végén.

BEDŐ SÁNDOR portréja

Fölötte
BEDŐ SÁNDOR:
Kiürült kálvária
2001

Pánczél Petra

Szürreális világ, geometriai alapon

– Bedő Sándor emlékezete

Látszólag nincs kapcsolat az egymással szemközti oldalon sorakozó művek között. A galéria egyik felén egy szürreális világ tárul elénk, a másikon pedig valamiféle isteni rend; egyformának tűnő feszületek, korpuszok hosszú sora. Mintha a végtelenbe futnának, mert mindig hozzá lehet adni egy újabb darabot.

Hogy a két oldal között mégis van némi kapcsolat, arról a színek árulkodnak. Pirosak, rózsaszínek, zöldek, kékek; hasonló színkeverés és ecsetkezelés. A képek alkotója pedig nem más, mint Bedő Sándor festőművész, grafikus, akinek „In memoriam” címmel nyílt kiállítása a zalaegerszegi Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben. Az alkotó idén lenne 75 esztendő, ám öt éve nincs már köztünk. A város közsismert képzőművészenek és rajztanárának (a Ságvári-, későbbi nevén Kölcsey-gimnáziumban tanított) emlékét már csak azért is fontos megőrizni, mert azon túl, hogy többféle műfajban alkotott, egy nagy műveltségű és egyáltalán nem hétköznapi figurát tisztelhetünk benne. Önarcképe mindjárt a kiállítás elején feltűnik; nemcsak egy szürreális festménybe rejtve, hanem kisplasztika formájában is.

Már a tárlat elején utalva arra, hogy nemcsak festményeket (akvarell, olaj, akril) készített pályája során, hanem szobrokat, kisgrafikákat, ex libriseket és kollázstechnikával megkomponált műveket is. Gyakran használt természetben talált objektumokat az alkotás során, egy-egy gyökérért, uszadékfaért még a vízbe is belegázolt, ha szükségét érezte. Nem sokszínű és kísérletező, hanem inkább sokoldalú alkotó volt, akitől ráadásul a szövegírás, sőt a színészet sem állt távol. Több korábbi interjúban, sőt a zalaegerszegi Lokálpatrióta Klub egyik ülésén is elmesélte, hogy fiatal korában (Balázsovits Lajos társaságában, akivel a megye tehetséges versmondóinak számítottak)

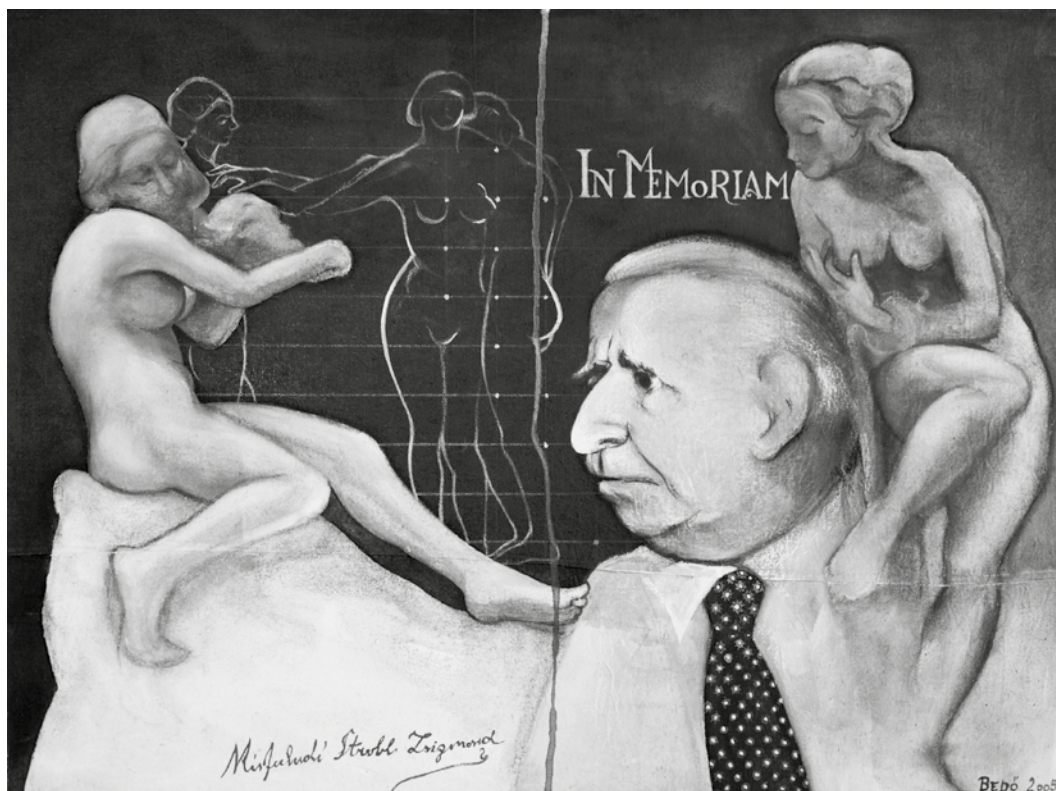
felvételizett a Színművészeti Főiskolára. Egészen az utolsó fordulóig el is jutott; végül a felvételi záróvizsgán, hosszas szakmai vita után a bizottság nem Bedőt, hanem Kern Andrászt választotta „befutónak”. Balázsovits szintén bekerült. Bedő Sándor színész ugyan nem lett, de a helyi Reflex Színpad társulatához csatlakozott egy időre. Művészi ambícióit aztán inkább a képzőművészet terén élte ki.

Persze utóbbit is a maga módján – tehetsége ellenére – szerényen, örökké vívódva. A kiállítást megnyitó dr. Kostyál László művészettörténész szerint (aki korábban baráti viszonyban volt az alkotóval), Bedő Sándorra – mint a beat-generáció tagjaira általában – a lázadás jellemző. Egy mélyen gondolkodó, és erőteljesen kérdező embert ismert meg személyében. Utóbbi elsősorban azt jelenti, hogy nem fogadta el azokat a kész sémákat, amiket az akkori társadalom elé tett. Inkább megpróbálta őket újra értelmezni; saját gondolataival felülírni a szabályszerűségeket. Bedő Sándorra az is igaz, hogy igényes,

idealista alkotó volt. Tragédiája és belső konfliktusai abból adódtak, hogy nehezen kötött kompromisszumot a saját igényessége és a világ tökéletlensége között. Minden képében erre a tökéletességre való törekvés látszik, akár festményeket, akár grafikákat, akár kollázsokat vagy ex libriseket készített, de kisplasztikai is ezt a szándékot tükrözik. „Mindegyiket jól csinálta, de egyikkel sem volt 100 százaléig elégedett. Ezért is érezte mindig úgy, hogy tovább kell lépnie.” – fogalmazott Kostyál.

S valóban, az örökös elégedetlenség újabb és újabb (és a tökéletesnél is tökéletesebb) alkotásokra sarkallhatja az alkotót. De akár arra is, hogy képi világát úgy alakítsa, hogy az távolinak tűnjön a valós világtól. Ahol el lehet tűnni, ami csak a sajátja, ahol megtalálja a számra tökéletes rendet. Bogarak, lepkék, madarak, halak, vagy semmihez sem hasonlító lények bontakoznak ki egy színes, szürreális közegből. Geometrikus térre helyezett víziók, álmoképek ezek, a tudattalan valamiféle

BEDŐ SÁNDOR: In memoriam Kisfaludy Strobl Zsigmond – 2005

BEDŐ SÁNDOR: Korpusz galambbal – 2003

ketülései. De az állatok, lények talán az ember változó lelkiállapotának jelképei is lehetnek. A másik oldalon pedig ott van a rend, az egyforma méretű keresztek, korpuszok sokaságával. Persze a lélek kék madara itt is feltűnik; ahogy elröppen a megfeszített Krisztus teste mellett.

Kostyál László szerint ez az egységes, szakrális sorozat Bedő útkereséséről, lelki vívódásairól szól (annak ellenére, hogy alkotója nem volt istenhívő). Azt sugallják a képek, hogy folyamatosan kereste az élet értelmét, célját. Egyfajta megnyugvást szeretett volna találni a sok keresgélés után. Mivel a tökéletes világot nem lelte, a világ által eltaszított, megvetett, majd megfeszített Krisztusban kicsit önmagát is látta. Mint akit igényessége miatt szintén elutasított a társadalom. De talán azt az Istenembert is felismerte Jézusban, aki a fertőzött emberi világot összekötötte egy tiszta, ideális világgal. A keresztekben álló képsorozaton túl, jól szimbolizálja ezt a Veronika kendője című festmény is: az Istenember letörölte arcáról a világ bűneit és a földi létet. Mellette pedig ott áll a Kiürült kálvária című alkotás, ahol már stációk sincsenek. Megszűnt (eltűnt) a keresztút állomásainak fájdalma, kínja. Bedő Sándor alkotás közben talán megtalált egy kis darabot abból a békéből, amit keresett.

Legyen szó akár a szürreális, akár a szakrális festményeiről, szembetűnő, amit már fent is említettünk, hogy műveit mindig valamilyen geometriai alapra helyezte. Jellemző rá egy konstruktív igazodás, egy feszes, térbeli szerkezet, amire aztán a kép többi elemét (szürreális rétegeit) ráhelyezte. Erről korábban úgy nyilatkozott egy újságírói kérdésre, hogy mindig kell a dolgok mögé valami szerkezet. Igényli a rendet, a rendetlenség mögött. „A kép organikus léte attól kap valós szerepet, hogy mögé simul a geometria. Talán ez is valamiféle harmóniavágy...”

Hogy művészetében mennyire jól működhetett volna tisztán csak a geometrikus, konstruktív kifejezőmód is, jól jelzi egy régi rajzóra emléke. (E sorok íróját tanította a Ságvári-gimnáziumban.) Valamikor az 1990-es évek elején, a délszláv háború alatt épp a mértani alakzatokról és az ezekből felépíthető

komplexebb ábrázolásmódokról volt szó rajzórán. Bedő Sándor a rá jellemző, némi izgatottsággal kevert lazasággal érkezett az órára. Cigarettaját a tanterembe lépve, az ajtó melletti vízcsapnál oltotta el. Túlméretezett kötött pulóver, bő nadrág, egyik keze zsebre téve, másik egy kissé remeg. Mint mindig. De csak addig, míg kezébe nem veszi a krétát. Néhány perc elteltével kockákból, kúpokból, hasábokból felrajzolt a táblára egy komplett várost. Egy szétlőtt, háború sújtotta várost (Mostar, Szarajevó, vagy Banja Luka, már ki tudja). A szomszédunkban zajló borzalmas eseményekkel illusztrálta ugyanis azt, hogy hogyan lehet a geometriai alakzatokba bemetszeni, vagy kihasítani onnan részleteket (bombázások, lövések okozta „sebek”, kráterek, kilótt ablakok). Stilizált módon még a fegyveres katonákat is berajzolta itt-ott; ahogy befordulnak a sarkon. Az egész táblát betöltötte a látvány: a krétavonalakból felépült, ostrom alatt álló város élni kezdett, még ha kissé félelmetes módon is. Nemcsak az arányok voltak tökéletesek és a vonalak precízek, de az árnyékolások, kitakarások, szinteltolások miatt még 3 dimenziósnak is tűnt a mű. Valóban nem túlzás azt állítani, hogy egy műalkotást „dobott fel” a táblára, néhány perc alatt, félig zsebre tett kézzel. Utánozni lehetetlen volt, még a legjobb rajzolóknak is. A szünetben szándékosan nem töröltük le a táblát, megtette ezt a következő órára érkező tanár. Szinte fáj, amikor a nedves szivacs szétkente, majd eltüntette a kompozíciót (hogy matematikai képletek kerülhessenek a megtisztított felületre). A gimnáziumi emlékek közül azonban nem lehet kitörölni a táblarajzot, de ha a jugoszláviai háborúról van szó, szintén ez ugrik be elsőként.

Milyen kár, hogy nem rajzolta le papírra is, hogy nem rajzolt/festett több ilyen tisztán geometrikus művet. A sokoldalúságába bőven belefért volna. Persze lehet, hogy az

BEDŐ SÁNDOR: Madarak találkozása – 1996

ilyen típusú munkái – mint afféle vázlatok – rejtve vannak. Nem kerülnek fókuszba, kiállítótérbe. Ahogy Kostyál László is utalt rá, a hangversenyteremben rendezett tárlat csak egy szűk keresztmetszete művészetének. Lehetetlen lett volna minden törekvését egy térben bemutatni. A látogatónak most mindössze annyi lehetősége volt az emlékezésen túl, hogy Bedő Sándor szürrealis vízióiból és a fegyelmezettebb, szakrális (vagyott?) világából szemegessen egy kicsit.

Gyimesi Endre

40 év – 40 kép

A Hevesi Sándor Színház negyven évéről

„A színpad: költészet és festészet és ének meg zene. A színpad: színjátszás és még mi minden egyéb! Ha ennyiféle művészet és ennyi ifjúság és szépség – egyetlen estére – összefog, akkor annak ünnepnek kell lennie, melyhez nincs fogható.” Goethe, a világirodalom egyik legnagyobb költőjének szavai ezek. Ő tudta, hogy a művészet dolga fényességet vinni az emberi szív legeludogottabb rétegeibe. S minden jól sikerült színházi est ünnep. Megszépíti életünket, s segít abban, hogy megértőbb, jobb emberek legyünk.

De a sors igazságtalan a színművészettel. Míg a szobrász, a költő alkotása akár évszázadok múltán is élvezhető, a színész csodás művészete illékony, s az előadás után egy idő múlva lassan elhalványulnak a legemlékezetesebb pillanatok is. Ezért kellene olyan alkalmak, amikor emlékezünk. Végiggondoljuk azt a sok nehézséggel kikövezett utat, amelynek végállomásaként létre jöhetett a nagyszerű pillanatok végleges otthona Zalában 40 esztendővel ezelőtt, a Hevesi Sándor Színház.

Az évforduló első eseményeként a legkiválóbb fotóművészek képeiből kiválasztott 40 kép kísérli meg a lehetetlent, hogy felvillantsa – emlékezetünkbe idézve – a négy évtized legszebb pillanatait. (A mintegy 400 bemutatott mű közel kilencezer előadásának felvételeiből válogatni embert próbáló feladat. Szerencsére annyi nagy siker volt, hogy nagyot hibázni nem lehet.)

Zalában évszázadok óta népszerű a színház. Festetics György Keszthelyen alakított ki a kor színvonalán álló színpadot. A 19. század első felében Kilényi Dávid, majd Komlóssy Ferenc társulata járta végig a megye jelentősebb településeit. Mozgalmat is indítottak, hogy Zalaegerszegen állandó színházat építsenek. 1828-ban öt megye megalapította a Dunántúli Színjátszó Társulatot, amelynek vezetője a zalai Kisfaludy Sándor lett. Ő kezdeményezte Zalaegerszegen 1830-ban a vármegye közgyűlésén, hogy Füreden építsék meg Dunántúl első magyar nyelvű kőszínházát. Az általa vezetett színház – amely 9 hónap alatt elkészült – jelentősége messze túlmutatott a megye határain, az ország reprezentatív színházi központja lett a pesti Nemzeti Színház létrejöttéig. Ismert a haza bölcsének, Deák Ferencnek a színházszeretete is. Feljegyezték róla, hogy első „közéleti” szereplése nagykanizsai diákként egy színdarabban való fellépés volt. S nem véletlen, hogy a kvártélyház udvarán – ahol ma sikeres nyári színházi esték folynak – 1845. május 25-én tiszteletére Pázmándi színtársulata három vígjátékot is előadott.

A két világháború közötti időszakban az országos átlaghoz hasonlóan alakult a megye színházi ellátottsága. Bár voltak Zalából indult kiváló rendezők és színészek, mint például Hevesi Sándor, Hajmássy Miklós, Gábor Miklós, Ujlaky László, Básti Lajos és mások, de pályafutásuk helyi lehetőségek híján, máshol bontakozott ki.

Az 1950-es évektől az Állami Déryné Színház jóvoltából rendszeressé váltak a színházi előadások a megyében. 38 településen mintegy 200 előadást tartottak évente. A színházak körzetesítése (1968) után hozzá csatlakozott a kaposvári színház, amely a zalai városokban szerepelt évi 100 előadással.

1962-ben épült meg Zalaegerszegen a Megyei Művelődési Központ (a mai Hevesi Sándor Színház). Jól felszerelt színháztermével a színházi élet központjává vált. (Már ekkor a városban élő emberek csak „színházként” emlegették az intézményt.) Folyamatosan nőtt a bérletesek száma, s a 70-es évek végére a látogatottság országosan az egyik legmagasabb lett. Ismételten felvetődött az önálló színház létesítésének gondolata. Ezt további tényezők segítették: 1978-ban megszűnt a Déryné Színház; a kaposvári színház további terheket nem tudott vállalni;

Zalaegerszeg gazdasági fejlődése lehetővé tette újabb kulturális beruházások létrejöttét. S jó alapot nyújtott a színházteremtéshez az országos hírű amatőr színjátszó csoport, a Reflex Színpad évtizedes közönségnevelő munkája is. A kulturális miniszter 1978. június 14-i zalaegerszegi látogatásán meggyőződött arról, hogy széleskörű összefogással megteremtődtek a feltételei az önálló színház létrehozásának.

1980 őszén megkezdődött a Megyei Művelődési Központ színházzá történő átépítése. 1981 novemberében átadásra került a Városi Művelődési Központ Landorhegyen. Ez lett az Állandó Színház ideiglenes otthona.

Ruszt József 1981 decemberében látogatott először Zalaegerszegre. Ezzel kezdődött a zalaegerszegi színház első nagy korszaka. A karizmatikus rendező előbb megbízott igazgatóként (1982), majd az első igazgató, Varga Zoltán lemondása után igazgatóként (1984–88) vezette emlékezetes sikerekre az általa létrehozott társulatot.

Állandó Színház elnevezéssel alapította a megye a színházat 1982. március 1-jén. A Hevesi Sándor Színház nevet csak egy évvel később, az előévad sikeres lebonyolítása után, a végleges épület birtokba vételekor kapta meg.

Ruszt fiatal színészekből álló csapata 1982. július 28-án az Egervári Estéken mutatkozott be Paul Foster: Tom Pain című darabjával. Ezt a művet szeptember 30-án „ideiglenes otthonukban”, a Városi Művelődési Központban is bemutatták. Közben szeptember 13-án lezajlott az alakuló társulati ülés. (A színháznak 83 dolgozója volt: 30 művészeti dolgozó, köztük 19 színész, 3 rendező, 10 gazdasági, adminisztratív dolgozó és 40 műszakos.) Az új színház már indulásakor nagy szakmai sikert ért el, hat díjat nyert az 1982/83-as évadban az Arezzoi Nemzetközi Színházi fesztiválon.

Az 1983. október 11-én megtartott színházavató hatalmas sikert hozott. Ruszt újszerű értelmezésében – az egész társulat részvételével – Madách: Az ember tragédiáját adták elő Lucifer szerepében a zalaegerszegi születésű, Kossuth-díjas Gábor Miklóssal.

Óriási energiákat mozgattak meg a közönség megnyerése, szórakoztatása, nevelése érdekében. Mindenkinek természetes volt az áldozatvállalás. A társulat a színház épületén kívül, további négy színpadon lépett fel folyamatosan a városban. Ezekben olyan műveket játszottak, amelyek kisebb speciális rétegekhez szóltak. A Házi színpadon, amely a főépületben volt, az igényesebb, „vájtfülű” nézők igényeit próbálták kielégíteni. A Kamara színházban – amelyet TV stúdióknak is megfelelő módon rendeztek be a Városi Művelődési Központban – modern, térszínházi produkciókat láthatott a közönség. A Beavató Színház, az MMIK Színháztermében főleg a fiatalokhoz szólt. A középiskolai tananyaghoz kapcsolódó klasszikus drámák kerültek színre, speciális előadásmódban, megszakításokkal, magyarázatokkal, beavatással. Az 5. játszóhely a Móricz Művelődési Ház kis színháztermében volt, amely lehetőséget biztosított kísérletezésre, műhelymunkára.

Az első négy esztendőben több mint 50 színdarabot mutattak be, s 1100 előadást tartottak. (700-at Zalaegerszegen, a többit a megyében, illetve Budapesten és külföldön.) Az előadásokat több mint 350 000 néző látta. A színházi szakma is elismerte az új színház munkáját. Az 1985-ös Országos Színházi Találkozón a zalaegerszegi társulat nyerte a legjobb együttes díját. A következő évadban a Húsvét az év előadása lett. S több művész kapott ezekben az években egyéni elismerést is (Kiváló művész, Érdemes művész, Jászai-díj stb.)

Ruszt kezdeményezésére 1984-től színész képzés is folyt Zalaegerszegen. A Nádasy Kálmán Színészképző Stúdió fő célja tehetséges utánpótlás nevelése, illetve színházzal kapcsolatos munkakörökre való nevelés. Az évek során számos ma már elismert művész pályáját alapozta meg ez a képzés.

Új kezdeményezése volt a színháznak az 1985 őszén először megrendezett pályakezdő drámaírók számára szervezett „Nyílt Fórum”. Szakértők elemezték a drámákat, s tanácsokkal látták el az alkotókat. Az ily módon feldolgozott művek közül később több színpadra is került.

A Ruszt József által kialakított színházi arculat és a repertoárok összeállításában követett

elvek napjainkig jellemzőek a Hevesi Sándor Színházra. S amikor 1987-ben távozott a színház éléről, büszkén jelentette ki, hogy a színház alapítás befejeződött, s „nemcsak az országnak van egy jó zalaegerszegi színháza, hanem Zalaegerszegnek is van egy országos rangú színháza”.

Az utód, a szintén alapító tag, Halasi Imre lett (1988–1997). Kiváló kapcsolatteremtő képességével a következő évtizedben követte és kiteljesítette Ruszt munkásságát. Lényegesnek tartotta, hogy a szórakoztatás és a magas-művészet egyensúlyban maradjon, ennek megfelelően alakította ki az egyes évadok repertoárját. Musicalekkel, zenés darabokkal bővítette a választékot. Igyekezett tovább szélesíteni a színházlátogatók körét, s ennek érdekében több, a közönség számára könnyen befogadható, érdekes, szórakoztató előadást épített a műsorrendbe. Döntő érdemei voltak abban, hogy a színház átlépve a határokon, széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszert épített ki, ezzel is erősítve a gárda művészi tekintélyét. „Theatrio” néven létrehozta 1989-ben a grazi, ljubljanoi és a zalaegerszegi színház együttműködését. Minden évben másik helyszínen tartottak bemutatókat, szakami tanácskozásokat. Együttműködési szerződést kötöttek a bruchsalai Badische Landesbüchne színházzal és a szlovéniai Nova Goricával is. Országos színházi találkozó is volt Zalaegerszegen 1994-ben.

1997-ben Halasi Imre a Budapesti Operettszínházhoz távozott. Utódja Stefán Gábor lett (1997–2009), aki addig is (1983 óta) különböző posztokon szolgálta a színházat. Segítői művészeti vezetőként Bereményi Géza, főrendezőként pedig Bagó Bertalan voltak. A triumvirátus célja a színház kivívott országos tekintélyének további erősítése, s a magyar színházi élet meghatározó személyiségeinek Zalaegerszegre csábítása volt. Jól kiegészítették egymást. Bereményi saját nemzedékének életérzéseit szólaltatta meg a színpadon átütő sikerrel. (pl. Az arany ára; Indul a bakterház; Az ajtó stb.), míg Bagó a klasszikusok nem könnyed befogadható remekműveit állította színpadra (pl. Brecht: Kurázi mama és gyermekei; Hegedűs a háztetőn; III. Richárd stb.). De mindketten fontosnak tartották a kortárs drámairodalom új műveinek bemutatását is.

Munkálkodásuk idejére esett a színház teljes belső felújítása (1999–2000), s a páholyok kiépítése. 2002. július 1-jén Zalaegerszeg város átvette az egyre nehezebb gazdasági helyzetben lévő megyétől a színház fenntartását. Így stabilizálódott a teátrum anyagi helyzete. A fennállás 20 éves jubileumát egész napos rendezvénnyel tették felejthetlenné. Ekkor már 9300 bérletese volt a színháznak, s az évad 10 produkcióját 285-ször adták elő. Szóba került, hogy az első 20 évben 195 darabot mutattak be 4521 előadáson, s az összes nézőszám már meghaladta a 2 millió főt.

A 21. század első évtizedének második felében kibontakozó gazdasági világválság rányomta bélyegét a színházak látogatottságára is. A közönség igénye a nehezen emészthető, veretes darabokkal szemben a könnyű műfajok felé tolódott el. A Hevesi Sándor Színház látogatottsága is csökkent.

2009 márciusában Stefán Gábor lemondott igazgatói beosztásáról. Pályázatot írt ki a város az új vezető kiválasztására. Az átmeneti időszakban Szabó József gazdasági igazgató vezette az intézményt.

Az igazgatói pályázatot Besenczi Árpád (2010–) nyerte. Segítői Sztankay István (művészeti tanácsadó) és Sztarenki Pál (vezető rendező) voltak.

Besenczi (aki ma is vezeti a színházat) hitet tett amellett, hogy az elődök nyomdokain haladva folytatja a munkát – melyben legfontosabbnak a közönség erejét tartja, amely nélkül nem lehet színvonalas előadásokat létrehozni.

A színház azóta is figyel arra, hogy megfeleljen a különböző igényeknek. Játszik nagy történelmi pillanatok bemutató műveket, mai magyar szerzők darabjait, expresszionista drámát, stúdió előadást, de kötelező olvasmányokat, zenés darabokat és vígjátékokat is. Ugyanakkor nagyon fontosnak tartják az arányok megválasztását. Nyitott, szerethető népszínházat építenek, amely részt vesz a város kulturális életében. Nagyon fontosnak tartják a fiatalok színházi nevelését. A gyermek darabokon túl beindították a „Tantermi Deszka” című sorozatot, amelyet középiskolákba kihelyezve bonyolítanak le. Ruszt Beavató Színházával szemben,

amely elsősorban a színházi formanyelv, a szereplők, a darab nyelvezete és a rendezői szándék megértését segítette, itt nagyobb hangsúlyt fektetnek az emberi és társadalmi problémákat felvető kérdésekre. A színészek szinte drámatanárként működnek közre a programokon. (A sorozat első hat évadában közel 400 nevelési programot valósítottak meg.)

A nyitott, népszínházi programok segítségével a bérletesek száma ismét felfutott a korábbi szintre, a nézőszám is emelkedett. Az egyre nehezedő feltételek ellenére a színháznak a 2017/18-as szezonban 12500 bérletes volt, s 309 előadást tartott közel 100 ezer néző előtt. S a vidéki színházak fesztiválján a Közellenség és Az ötödik pecsét darabjuk is az adott év legjobb előadása lett. S több művész teljesítményét ismerte el a szakma különböző díjakkal. Pedig a kevés játszóhely és a rossz színpadtechnika állandó gondot jelentett.

A szép időszaknak a közelmúlt Korona-vírus járványa vetett véget. Most újból meg kell küzdeni a nézők visszacsalogatása érdekében.

A küzdelmet nem segítik a világban dúló gazdasági nehézségek s a várva várt színházrekonstrukció elmaradása. De a sokat próbált, összetartó társulat – nagy energiával és szerethető előadásokkal képes új csúcspontok meghódítására. A jelentő színművészei jelentik a garanciát arra, hogy az 50. és 75. évfordulón is szép fotók készülhessenek a Hevesi Sándor Színház nagyszerű előadásairól, s a számtalan országos díjat nyert (Kossuth-díj, Kiváló művész, Érdemes művész, Jászai-díj, Domján Edit-díj, Gobbi Hilda-díj, Aese-díj, Soós Imre-díj) művészeről.

Végezetül álljon itt a színház örökös tagjainak névsora:

Balogh Tamás	Ecsedi Erzsébet	György János
Bereményi Géza	Egervári Klára	Halasi Imre
Boncz Barnabás	Farkas Ignác	Ruszt József
Czegő Teréz	Farkasné Vízlendvai Ilona	Wellmann György

